

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, július 6.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tíz hét után . . .
- A tízmillió végrendelet-hamisítás.
- Őszig marad a Wekerle kormány.
- Hódmezővásárhely afférje egy színésznővel.
- A kormány engedménye a nemzetiségeknek.
- Betiltott meztelen képek.
- Az elhagyott erdő.
- Öngyilkos ke eskedő.
- Fejérváry kapitány jelentése a solferínói hőstettéről.
- Hogy nyaral egy Rothschild?
- A Tauern vasut megnyitása.
- Tarkaságok.

Tizenötezer korona.

Arad, július 5

Az örömtől dagadó szív mellett a fő néha elfelejt számolni. A szegény embert is elszédíti a boldogság, amikor családi ünnepe van és finom, előkelő ruhát akar magának csinálni akkor is, ha nem telik. Az meg egyenesen törvény, hogy a könnyelmű eladósodásnak az ember jókedve a forrása.

Ránk, akik az aradi határok között jelentünk egy családot, nagy öröm készül virradni. Hosszu ideje várt, százszorosán megálmodott öröm, amelynek paraszából jut mindenkinek szívébe; urnak és cselédnek, tőkésnek és hónapszámon élőknek, felnőtteknek és ártatlan iskolásnak, férfinak és nőnek egyformán nagy napja lesz az, ha Aradon a Kossuth-szobrot fölavatják. S abban is igaza van a városnak, amely ebben a fölfogásban egyesül: ez nemcsak egy városnak ünnepe, nem a helyi határok közé

rekesztett hazafias megnyilatkozás, a minőben egymást követik a magyar városok. Azok a szent emlékek, amelyek Aradot nemzeti zarándokhelylyé tették s amelyek eszmei kapcsolatban vannak Kossuth Lajos személyével, a szabadságharc viharos egét befutó, vilámként gyújtó pályájával, — Kossuth Lajos aradi szobrának különös jelentést, hivatást adnak. Helyén való az, hogy ennek a szobornak leleplezése országos ünnepé legyen s hogy annak fénye messze világítsa el Arad falai közül.

De a dicséretes, lelkes igyekezet, amely az ünnep nagyszerűségének előkészítésében az elmondott szempontokat követte, túllépett azon a határon, amelyet soha, a legörvendetesebb és leghazafiasabb terveknél se szabad elhagyni. A rideg anyagiakról van szó, amelyek ugyan kellemetlenek, de amelyekkel előre számot kell vetnünk, hacsak azt nem akarjuk, hogy valaha csak egy szomorú gondolattal kelljen erre a szép alkalomra visszaemlékeznünk.

A szoborleleplezést előkészítő bizottság mai ülése az ünnepség költségeire mintegy tizenötezer koronát irányzott elő. Megengedjük, hogy mind az a kiadás, amely ebben a summában egyesül, a legtakarékosabbban, a legnagyobb lelkiismeretességgel van számítva, de azért ez az összeg sok, s az sokkal nagyobb reprezentatív kiadást jelent Aradra nézve, mint a minő a mi szegényes takarónk alatt elfér.

Van valami, ami mindjárt ellenkezik ezzel a költsékező ünnepléssel. Az aradi Kossuth-szobor alapja apró, szinte fillérszerű adományokból nőtt össze; szegény emberek gyűjtögettek, kamatoztatták, megtakarítva minden kiadást, ami máskor ilyen akcióknál kikerülhetetlen lett volna. Igaz ugyan, hogy ez a tizenötezer korona nem érintené a szoboralapot, érinti Arad város kasszáját s még így is rendkívül furesza, hogy a krajcárokból épített alkotás fölavatása ilyen bőkezű, szinte főúri pompát jelentő költséggel történjék meg.

Azt hisszük, az ünnep országos jellege meg lehet e nélkül a kiadás nélkül. Ne a város fölékesítésében, drapériákban, diadalkapuk, virág-oszlopokban legyen a dísz, az ünnepi hangulat, hanem a szívekben. S mindazok, akik erre az ünnepre eljönnek, bizonyára nem lesznek hiájával a lelkesedésnek, ha tiszteletükre a vendégszeretettel egyszerűbb, szegényesebb formáit nyújtjuk is. Emlékeznünk egy gyönyörű, hangulatában felejthetetlen és szintén országos ünnepre: a vértanú kivégeztetésének ötvenedik évfordulójára. Boldogok lehetünk, ha a Kossuth-szobor fölavatása annak a párja lesz: pedig úgy emlékeznünk rá, hogy ez az ünnep nem kért tizenötezer koronát a zsebünkől.

Hazafias és jótékony céltól megtagadni nem illik semmit — ami az embernek módjában van. Ha az ember erején felül költ, akkor a könnyelműségét alig enyhíti, hogy a min-

A buzavirág.

Írta: Lőrinczy György.

Sohasem láttam boszorkányfüvet és mégis meg vagyok babonázva, mert a kisleányom barna őz-szemét mindig kéknak látom, mióta a lelkembe szívta a buzavirágnak üde illatát. Nem részegít, nem mámorít az, mégis ha egyszer megkóstoltad, mindenütt újra csak azt keresed, azt látod és visszavágyik, visszatér hozzá a szived tengerentúlról is, még messzebből is; a déli növények, pálmák, kaméliák közül, a téli paloták márványos, kristályos falai alól is, vissza a kisleányi mezőkre, ahol a kalászosok közül harmatos kék buzavirág mosolyog eléd. A többi virág sir, kacag, pompázik, hivalkodik; a buzavirág csak mosolyog, szelíd, hűséges, igaz szeretettel. S mintha az elhagyott szülőföldnek örökmékkü, nyájas nefelejtse volna, veled marad mindig.

Nincsen ott semmi fönséges, semmi csodaszzerű, ahol ő lakik, a buzavirág. Nincsenek sziklatetők, dacos sasfészek, amik muló évszázadok temető hatalmáról komor regéket hirdessenek; sem hajókat ringató, hullámos tengervizek, vagy rejtélyes homályu rengetegek, amiknek titkait a nap se világítja be soha. Csak enyhe, nyugodt szél van ott, sárga, rózsaszínű, vértanú-szerű csillogó harmatos virágok, a széllel együtt szélkecskés, kanyargó ér-

partján hallgató fűzfával, kacagó vadgalambbal. Olesó drágaságokból, kicsinek látszó nagyszerűségekből összehordott pazar dúsgazdagság.

A nagy város fényes palotái között járok, ahová az élet forogtege sodort, a ragyogó emberáradatban is elhagyatottnak, kopott egyedülvalónak. Szótalan és fáradtan megyek, megyek, amerre a többi jár, a sima uton, amelyen egyetlen göröngy sincs, mégis oly könnyű — megbotlani... Sok, sok ember elrohan mellett, futva, lihegve, tolkodva és néha, amint valamelyiknek az arcán észreveszem a gondok lappangó boruját, eltöprenkedem rajta, hogy mit kerget ez az ember? Azt az árnyékot üzi-e, ami a homlokán ül? Vagy éppen úgy, mint én: keresve kergeti a kisleányi mezők harmatos buzavirágját?

Az utcasarkon roskatag, öreg asszony lép elé. A kezében nagy tálat tart, ami tele van rakva rózsával: üvegházak és parádés, nagyuri kertek gyönyörűségeire való termésével. Ráncos arcán az őz enyészete, kezében a kikelet kövér életkedve. — Nem is szeretem látni az ilyen erőszakos, durva ellentéteket.

— Tessék virágot, tessék rózsát venni! — kiabálja.

Mindenki rózsát vesz; sárga rózsát, aminek hosszú, nagy, nehéz virága olyan, mint a toztes, rozsdás hajú, szomorú asszony; fehér árnyékos, aminek könnyű, könnyedén ilata meg-

szédít, mint a kevély, márványszép bálkirálynő, vagy halványpiros rózsát: keillemes, finom, muszlin-ruhás grófkisasszonyt. Csak buzavirágot nem vesz senki... De azt nem is kínálják, pedig az is van a táiban, három csokor. Meglátom én őt, meg és egyszerre tele van a szemem szelid kék színével, tele a mezőn termett, csillogó harmatával... és dühösen fölsír a lelkem: minek, minek hozzátok ide, a pompa, a fény, a cifrázkodás közé? Miért nem hagyjátok ott a kisleányi tarlókon, az apró barázdabillegetők és a zümmögő vadméhek társaságában a buzavirágot? Hiszen látjátok, itt, a sárga, fehér, piros rózsák között szepegye húzódik meg, mintha szegénylenél a szegénységét, a származását; mintha Hamupipőke vonulna itt meg, fakó kartonszoknyácskájában, a suhogó selymü, gyémántos, diadémos királyleányok mellett.

Gyertek, gyertek, szegény, lenézett, fakó buzavirág-csokrok! Nem kelletek itt senkinek, csak nekem, aki sorsotokban a saját szomorú életemet látom. Gyertek, ide, a szívem fölé, majd elviszlek magammal, vissza, vissza, a kisleányi mezőkre, ahonnan olyan könnyőrtelenül leszakítottak bennünket.

Hat krajoár az ára a három csokornak. Oda nem adtam egy kál aranyért!

Ha a szívem itt van, a szívemhez közel, reszkető kézzel emélem fel őket, hogy

dennapi szükséglettől elvont pénzt jó-
ravaló adta. Ha kényesnek is tetszik,
hogy a hazafias célokkal szemben
takarékoskodjunk: a valóságban még-
sem az.

Barabás Béla egyik szép beszéde-
ben mondta — már nem emlékezünk
rá, hogy a közgyűlésen történt-e, vagy
más alkalommal, — amikor hazafias
célról volt szó:

— Nem akarom, hogy egyetlen
egy garashoz, amelyet a hazafias cél-
hoz adnak, az a gondolat tapadjon,
hogy: bizony, nehezen adtam, mert
nem telt volna tölem. Mindenki any-
nyit adjon, amennyit könnyű szívvel,
megerőltetés nélkül adhat, mert csu-
pán az ilyen tiszta adományban van
köszönet.

Mi csak megismételjük ezeket az
okos szavakat. Mondjunk inkább le,
ha nehéz szívvel is, arról, hogy a
Kossuth-szobrot a megálmodott, ra-
gyogó pompával avassuk föl; legyen
inkább az ünnep külsőleg egysze-
rűbb, kevésbé színes, mintsem hogy
olyan áldozatot vegyünk érte ma-
gunkra, amelyet utólag megérezünk
s amelyet a hazafiság se követel
tőlünk.

Tíz hét után...

A képviselőház ülése.

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, július 5.

Epen tíz heti szünet után ma ismét ülést
tartott a képviselőház. Novoszel Mátyás horvát
képviselőnek Bródban történt letartóztatása és
tizennégy napi fogságra való elítélése miatt
hívták össze a horvát képviselők kérésére az
ülést. A véletlenek az a játéka, hogy az ülés
közvetlenül Wekerle Sándor miniszterelnök
audienciája után esett, igen nagy számban
hozta össze a képviselőket, akik az alatt az idő
alatt, amíg Justh Gyulánál a tanácskozások
folytak, igen élénken tárgyalták a kormány-
válságban beállott fordulatot. Kossuth Feren-
cet, amikor végig ment a folyosón, a függet-

megszagoljam. Lágyan mint a lehellet, simul
ajakamhoz a buzavirág s csak éppen egy pi-
cinyke, egy sóhajtásnyi illat száll föl a csok-
rokból, mintha remegve, szégyenlősen suttog-
nának.

— Bocsáss, bocsáss meg, hogy ilyen ke-
veset adhatunk... De ez legalább onnan van,
ez a kevés illat, a kislaludi tarlóok dobogó szí-
véből...

Elég, elég az nekem, szelid buzavirág!
Sőt talán sok is. Illatoddal tele van a szívem,
a fejem, az egész lelkem, hogy nem is fér
belé. Sóhajtásod gyöngéd illatában benne van
az egész végtelen, kincses mezőség: a balzsam-
os rét, a nehéz asztag; a virágos lucerna-
tábla, a száraz lencse, a vad bükköny és a
selyemtermő kender, meg az izmos kukorica
zizegő szála s mintha a fülemben esendülne
tőle még a várgedei templom vecsernyére kon-
duló harangszava is és ide kanyarodnék előmbe
a fűzpartos ér, melynek rekettyéjében paj-
kos vadgalambok szerelmes nótákat turbé-
kolnak...

Kimenekülök a zugó, zajló, rohanó em-
beráradatból, az idegen, cifra paloták közül, ki
a kakukfüves mezőkre és a kalapom mellé
tűzöm bokréjának a hazatért, szelid buzavirá-
got. Ott kéklék vidáman, frissen, mint az ég
derüjének lelopott darabkája s reggelenként
mindig onnan köszönt, a kalapom mellől, be-
szédes, mosolygós, kék szemével.

Nap-nap után mulik, talán már egy hét
is, és a buzavirág még mindig olyan üdén,

lenségi párt tagjai lelkesen üdvözölték. We-
kerle Sándort pedig az alkotmánypárti folyo-
són kísérték szíves üdvözlésekkel. Apponyi Al-
bert gróf egy pillanatra meg is állt a függet-
lenségi képviselők egyik csoportjában és a kér-
dezősködőknek így felelt:

— Öfelsége azt óhajtja, hogy továbbra is
megmaradjunk az ügyek vezetésénél. Ezt azon-
ban mi a parlamentárizmus kijátszásának tartjuk
s most arról tanácskozunk, milyen módon lehet
a királyi parancsot az alkotmányosság kívánal-
mainak megfelelően teljesíteni.

Még ezeknek a tárgyalásoknak megkez-
dése előtt Popovits Dusan horvát képviselő
megjelent Justh Gyulánál, hogy megbeszélje
vele az ülésben követendő eljárást. A horvát
képviselők közül huszonnégyen ugyanis tegnap
este Budapestre érkeztek és konferenciát tartva
abban állapodtak meg, hogy a mai ülésen hosz-
szabb vitát provokálnak. Justh Gyula azonban
tudomására adta Popovicsnak, hogy a házszá-
bályok értelmében a mentelmi sérelem be-
jelentése körül vitát nem engedhet meg,
mert az vita nélkül teendő át a mentelmi bi-
zottsághoz,

Fél tizenegy órakor ért véget a képviselő-
ház elnökénél folytatott tanácskozás s a képv-
iselők a csengő hívó szavára ellepték a padsor-
okat. Darányi Ignác, Jekelfalussy Lajos és
Andrássy Gyula gróf az alkotmánypárt első
padsorába ült, Apponyi Albert gróf a balpárt
mögött a legutolsó padban foglalt helyet, Gün-
ther Antal pedig miniszteri széke mögé ült,
míg a miniszteri székek üresen maradtak, je-
lezve, hogy nincsen parlamentáris kormány.
Wekerle nem is jött a terembe.

Az elnök már az elnöki előterjesztéseknél
tartott, amikor Kossuth Ferenc belépett a te-
rembe és a függetlenségi párt viharos éljen-
zése és tapsai között a balközép első sorában
foglalt helyet.

Az ülés maga alig tartott harminc percig,
de a tömött padsorok, a forrongó válság az
ülést izzóvá tette.

Részletes tudósításunk a következő:

(Elégtétel Novoszelnek.)

Justh Gyula elnök az ülést fél 11 órakor
nyitotta meg. Jelentette, hogy 20-nál több képv-
iselő a házszabályok 255. szakasza alapján a
ház egybehívását kérte.

olyan frissen, harmatosan mosolyog, mintha
csak most hagyta volna el a mezőt, amit a
paesirta őriz. Talán azért olyan hálás, hogy
pártját fogtam az idegenben.

— Milyen sokáig virít, milyen hűsleges, —
mondom a kis lányomnak, — hogy is lehet,
hogy el nem hervad, talán soha. Hiszen ma is
olyan friss, mint mikor idetűztem.

S a gyermek apró, vékony karjával át-
fonja a nyakam. Barna őz-szemével moso-
lyogva néz rám, mint a buzavirág.

— Nem az már az, nem. Hogy úgy sze-
reted, hát én szedtem neked azóta minden
reggel friss, harmatos buzavirágot, hogy éb-
redő szemed mindig rápillantson legelőszőr...

— Es odatűzted a kalapomhoz?
— Oda. Hogy vidám légy tőle, mint a
bokréta kalap...

Velem, velem vagy hát itt is, mindenütt,
a lelkemmel, te szelid, bájos buzavirágom:
édes szülőföldemnek ártatlan nefelejtse, gyön-
géd illata; kacagó vadgalamb turbékolása,
gyermekálmok tarka pillangója! Velem vagy
s érzem, hogy velem is maradsz, gyermekem-
nek a mosolygós, barna szemében, amit én
kéknek látok... Mert azt is megbabonáztad il-
latoddal, mint az én lelkemet s gyökereiddel
odakötöttél bennünket a kislaludi televényföl-
dek fekete göröngyeihez, ahonnan szelid, hű-
sleges, igaz szeretettel ránk mosolyogsz... Te
hoztál haza engem tengerentúlról, vagy tán
még messzebből, nem én téged!

Csizmazia Endre jegyző felolvassa a horvát
képviselők által beterjesztett ívet, melyen a Ház
egybehívását kérték.

Felkiáltások: Botrányos.

Farkasházy Zsigmond: Disznóság. Rémural-
mat csinálnak az országban.

Kmety Károly: Igaz, türehtetlenül bot-
rányos.

Elnök: Minthogy az ülészak a mentelmi
bejelentés végett hivatott egybe, az elnöki elő-
terjesztések közül csak azokat ismerteti, ame-
lyek vitára alkalmat nem adnak. (Helyeslés.)
Majd kegyeletes szavakkal elparentálta az idő-
közben elhunyt képviselőket: Botlik Istvánt,
Pogány Lajost és Solymossy Endrét. Bejelenti
együttal, hogy az időközben megtörtént választá-
sokon Vácon Presszly Istvánt, Székelyudvar-
helyen Valencsik Jánost, Téten pedig Csemecz
Istvánt választották meg.

Ekkor jelent meg az ülésteremben Kossuth
Ferenc, akit a függetlenségi párt hosszú, lelkes
ovációban részesített.

Felkiáltások a függetlenségi párton: Éljen
az önálló bank.

Supilo tört magyar nyelven ismerteti Novo-
szel Mátyás horvát képviselő mentelmi esetét.
Rauch báró horvát bán utazása alatt Novoszelt
a csendőrök izgatás címén letartóztatták és egy
még fennálló császári patens alapján 14 napi
börtönrre ítélték. Ez olyan nagy sérelem a kép-
viselő mentelmi jogán, hogy méltán felhábo-
rodhatik rajta az egész Ház. Javasolja, hogy
a mentelmi bizottság azonnal tárgyalja az
esetet és 24 óra alatt tegyen jelentést a Háznak.

Héderváry Lehel szintén sérelmesnek tartja
az esetet, de szerinte a 24 órai idő kevés az
ügy letárgyalására. Javasolja, hogy a Ház 8
napi határidőt tűzzön ki. (Helyeslés.)

Lorkovics Iván: Horvát nyelven beszél a
tárgyhoz igen izgatott hangon.

Elnök, kinek tolmács eseteli Lorkovics sza-
vait, két ízben is figyelmeztette a szónokot,
hogy ha így folytatja, megvonja tőle a szót.

Polit Mihály szintén Novoszel ügyét teszi
szóvá, de állandóan vitába kezd.

Elnök: Figyelmezteti, hogy vitának helye
nincs, általánosságban beszélni a tárgyhoz nem
szabad. Polit azonban tovább is az előbbi han-
gon beszél a Ház óriási lármája és tüntető el-
lentmondása mellett. Supilo javaslatához já-
rult hozzá.

Elnök: Két indítvány tétetett arra, hogy
Novoszel mentelmi ügye záros határidő alatt
tárgyaltassék. Kéri a Házat, hogy kívánja-e a
záros határidőt?

A Ház nagy többsége a záros határidő
alatt való tárgyalás mellett foglal állást s uta-
sitja a mentelmi bizottságot, hogy záros ha-
táridő alatt tegyen a Háznak jelentést.

(A néppárt Justh ellen)

A szavazás megtörtént, az elnök azonban
a többséget megállapítani nem tudván, elrendeli
a szavazatok összeszámlálását. A szavazás ered-
ménye szerint Supilo Ferenc 24 órás indítványa
mellett 104, Héderváry 8napos indítványa mel-
lett pedig 122 képviselő szavazott.

Elnök: A képviselőház közepéről (a nép-
párt felé célzott) olyan hangok hallatszottak,
mintha én nem egyformán tettem volna fel a kér-
dést. A gyorsírói jegyzetekből megállapítja,
hogy a kérdést legelőszőr is úgy tette fel,
mint most. Lehetséges, hogy nem értették meg
a kérdést.

Felkiáltások: Gyengeelméjük!

Elnök: Ha nem értették meg a kérdést, ak-
kor figyeljenek jobban. (Helyeslés. Hosszas
taps a függetlenségi párton.)

Elnök: Felteszem a kérdést, hogy vajjon a
Ház fentartja-e áprilisban hozott határozatát,
hogy tudniillik az elnököt bizza meg a Ház
esetleges összehívásával. A többség ehhez hozzá-
járul.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés 11
órákor véget ért.

(A mentelmi bizottság ülése.)

A képviselőház mentelmi bizottsága a mai
ülés után Malatinszky György elnöklésével ülés-
ezett és tárgyalás alá vette Novoszel Mátyás
ügyét, amelyet Héderváry Lehel ismerttetett. A
bizottság megállapította, hogy Novoszelt 14
napi fogságra ítélték anélkül, hogy mentelmi
jogának felfüggesztésére még csak kísérletet is
tettek volna. Ennek folytán a bizottság java-

solja, mondja ki a képviselőház, hogy a jelen esetben a mentelmi jog megsértetett és utasítsa a minisztert, hogy a megtorló lépéseket haladéktalanul tegye meg.

A tizmillió végrendelet hamisítása.

A vizsgálóbíró elutasítása.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 5.

A millió végrendelet körül megindult pörökösben most történt az első nevezetesebb fordulat. A királyi ügyészség a minap indítványt nyújtott be a vizsgálóbíróhoz, amelyben azon kérés teljesítését kívánta, hogy a végrendelet megvizsgálására rendelje ki szakértőnek Hazura Károly drt, azt a szakértőt, akinek a véleményére a bíróság elrendelte a pör újrafelvételét. Az ügyészségnek ezt az indítványát — mint budapesti tudósítónk jelenti — Szlavék Ferenc dr. vizsgálóbíró elutasította.

A végzés megokolása igen érdekes. A vizsgálóbíró a szemlének és a szakértői véleménynek kiegészítéséről és ismétléséről csak a bűnvádi perrendtartás 98. szakasza alapján rendelkezhetik. De a jelen esetben nem volt sem bírói, sem rendőri szemle s a szakértői vélemény magánúton jött létre, annyira, hogy még azt sem lehet tudni, vajon Hazura Károly a maga fényképeit a bűnjelről vette-e, vagy máshonnan.

Ha pedig ez a szakvélemény a bűnvádi perrendtartás idevonatkozó majdnem összes rendelkezésének mellőzésével jött létre, amennyiben szemlélet nem foganatosítottak, ilyen fontos kérdésben (több mint két millióról van szó) a törvény határozott rendelkezésével szemben csak egy szakértőt alkalmaztak, annak a nevét előzőleg a felekkel nem közölték, a szakértőt előzetesen meg nem eskették és törvényes figyelmeztetést nem intéztek hozzá, a terheltnek pedig ellenőrző szakértő alkalmazása módjában nem állott, — ez nem szolgálhat okul arra, hogy új perrendellenesség követessék el. Amit az ügyészség most kíván, a szakértő utólagos megesketezése lenne, amit a perrendtartás nem ismer. Nem felel meg a perrendtartásnak az sem, hogy a királyi ügyész személyében megjelölje a szakértőt.

Végül megállapítja a végzés, hogy az Osztrák-Magyar Bank csak pénzhamisítási ügyekben adhat véleményt és hogy Hazura dr. véleményét ebben az esetben magánvéleménynek kell tekinteni.

Arra a kérdésre, tud-e a vizsgálóbíró elutasító végzéséről, így felelt Lengyel Zoltán:

— Hazura dr. szakértői megidézéséről csak szó volt. Az ügyben tudtommal semmi konkrét intézkedés nem történt. De most nem is a szakértő véleményének meghallgatása a legfontosabb teendő. Ezért ebben az ügyben minden további intézkedést megszüntettünk. Egyébként elismerem, hogy Hazura dr. nem magyar állampolgár s nem is tett véleményére előzetesen esküt. Esküt azonban csak akkor tehet, ha a bíróság hívja fel véleményadásra. Az írásszakértő véleménye tisztára magánvélemény volt, de az ő véleményét figyelmen kívül hagyni mégsem lehet, mert abban az Osztrák-Magyar Bank írásszakértői és vegyvizsgálati ügyosztálya is egyetért.

Ugyanerről az ügyről megkérdezte budapesti tudósítónk Wohl Aladár dr. védőjét, Vázsonyi Vilmos dr.-t is, aki azonban a válaszul elől kitért.

— En a mult alkalommal, mondta, amikor feletem méltatlanul meghurcolták, nyilatkoztam. Ez kötelességem volt. Ujabb nyilatkozatot nem tehetek, mert a függő ügyekről való ügyvédi nyilatkozat súlyos fegyelmi vétség.

Felletár Emil dr., aki szakvéleményével az alappórt Wohl Aladár javára döntötte el, budapesti munkatársunk kérdésére az ellene intézett támadásokról így nyilatkozott:

— A Wohl-féle ügyről a napokban jelentést tettem az igazságügyminiszteriumnak és egyuttal kértem a fegyelmi vizsgálat sürgős elrendelését. A szakértői véleményt annak idején én irtam alá. Lelkiismeretem teljesen nyu-

godt. Hosszu pályámon, harminckilenc év óta, véleményt meggyőződésem ellenére soha nem adtam. Ezt nagyon jól tudják az illetékes helyeken is. Eppen ezért nem is nyilatkozom hosszabban, már csak azért sem, mert az ügynek semmi módon elébe vágni nem akarok. Nyugodtan várom az igazságügyminiszterium döntését. A tendenciózus támadások engem meggyőződésemben pillanatra sem ingatnak meg.

Őszig marad a Wekerle-kormány.

Hozzájárultak a pártok.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 5

A képviselőház mai ülése után előbb minisztertanács volt, azután a pártok tartottak értekezleteket. Ezek eredményeként a kormány őszig megmarad helyén és tovább vezeti az ügyeket az esetben, ha a király a kabinetet *ujból kinevezi*. Ez a legközelebbi napokban meg fog történni. Wekerle holnap délután Bécsbe utazik és szerdán kihallgatáson jelenik meg a király előtt, amelyen jelentést tesz a minisztertanács és a pártok határozatáról. A függetlenségi párt pénteken pártértekezletet tart és az új kormány a képviselőházban szombaton vagy hétfőn be fog mutatkozni. A Házat ezután — valószínűleg királyi kéziratral — *szeptember hó 15-ig el fogják napolni*.

A mai nap eseményeiről ez a tudósításunk szól:

A miniszterelnök Bécsben.

Bécsből jelentik: Vasárnap reggel Wekerle Sándor dr. miniszterelnök Popovics Sándor, az osztrák-magyar bank kormányzójának és Vértessy Gézának, az őfelsége személye körüli minisztérium államtitkárának látogatását fogadta, majd Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf miniszterek társaságában töltötte a délelőtti. Háromnegyed tizenkettőkor távozott a miniszterelnök kocsin a Magyar Házból és egyenesen a Hofburgba hajtatott, ahol déli tizenkét órakor kihallgatáson fogadta a király.

Egész sereg újságíró lepte el a Hofburg udvarát, türelmetlenül várva az audiencia végét. Elmúlt félóra, majd egy egész óra és a miniszterelnök még mindig nem tért vissza. A kihallgatás hosszú ideig tartott. Negyed kettőre járt az idő, amikor Zichy Aladár gróf, a felség személye körüli miniszter kocsija robogott a Hofburg udvarára. Az őrség melletti lépcsőnél ment fel a miniszter a Hofburgba. Egy óra 25 perc volt már, amikor megjelent Wekerle Sándor miniszterelnök, aki teljes 85 perccig volt magánkihallgatáson őfelségénél.

— Ő Felségénél voltam, mondotta a miniszterelnök és parancsait vettem, hogy mit kíván az ügyek továbbvitelére nézve.

Wekerle Sándor miniszterelnök tudomásul vette a Felség legmagasabb kívánságait az ügyek továbbvitelére tekintetében és arra kérte a Felséget, hogy efelől Budapesten közelebből tájékozódhassék.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök délután 4 óra 50 perckor a gyorsvonattal visszautazott Budapestre.

Wekerle Budapesten.

Wekerle Sándor miniszterelnök titkára dr. Bárczy István kíséretében vasárnap este 9 óra 20 perckor megérkezett Budapestre. A vonat késéssel jött, mert az érkező kocsit tengelye átütösedett s a kocsit Érsekújváron le kellett kapesolni. A miniszterelnököt Érsekújvártól Budapestig Bolgár Ferenc kísérte. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, valamint gróf Zichy Aladár őfelsége körüli miniszter ugyancsak tegnap este érkeztek meg Bécsből.

Alaki és tárgyi nehézségek.

A miniszterelnök ma délelőtt a következő felhivatalos tudósítást adatta ki:

Wekerle Sándor miniszterelnök a legközelebbi időben Bécsbe utazik, hogy őfelségének jelentést tegyen a kabinetnek az ügyek továbbvitelére vonatkozó királyi kívánságot illető állásfoglalásáról. A legfelsőbb kívánság teljesíthetése elé e pillanatban bizonyos *alaki és tárgyi nehézségek* gördülnek, a melyeket még el kell háritani. Ha ez sikerül és megvolna a Felség kívánságának teljesíthetése, akkor Wekerle Sándor miniszterelnök erre vonatkozó kihallgatásán kívül más kihallgatás nem lesz a királynál; ennek következtében új meghívások kérdése a dolgok mostani állásában épen-séggel nem időszerű. A miniszterelnök legközelebbi kihallgatása alkalmasint szerdán lesz.

Budapesti tudósítónk igyekezett tájékoztatást szerezni, hogy mik azok az alaki és tárgyi nehézségek, melyekre a miniszterelnök céloz és erre vonatkozólag beavatott oldalról a következő felvilágosítást kapta:

— A nehézségek kettőből vannak: Budapest és Bécsben. A minisztertanács ugyanis elhatározta, hogy a kabinet ügyvivői minőségben nem marad meg. A kormány álláspontja az volt, hogy csak újlagos kinevezés és megállapított program alapján maradhatna meg. Ezzel szemben a király azt akarja, hogy a kormány egyszerűen, úgy ahogy van, maradjon őszig, vagyis a parlament megnyitáig hivatalban. Tehát vagy a minisztertanácsnak kellene megmásítania a maga álláspontját és program nélkül megmaradni ügyvivőnek, vagy a királynak kellene belemenni abba, hogy a *kormányt újból kinevezzék* és megengedje, hogy a kinevezést a miniszterelnöknek programszerű nyilatkozata kísérelje.

Ezek a tárgyi nehézségek.

Másrészt Andrássy Gyula gróf a történetek után semmiféle formában nem akar a kabinetben maradni és az ő tárcájának betöltése felidézheti újból az egész válságot.

Ez az alaki nehézség.

A miniszterelnök ma és holnap Budapesten akarja a nehézségeket elháritani és erre vonatkozólag már ma kora reggel megkezdte az akciót.

A kormány határozata.

A mai ülés megnyitása előtt a miniszterek a képviselőház elnöki termében tanácskoztak. Fél-tizenegy óráig tartott a tanácskozás, amelyben megállapodtak abban, hogy közvetlenül a képviselőház ülése után *minisztertanácsot* tartanak és annak eredményét nyomban a *pártok értekezlete elé viszik*.

Ezt a határozatot követték is. A képviselőház ülése tizenegy órakor véget ért s a miniszterek nyomban összegyűltek a miniszterelnök tanácstermében, míg a függetlenségi párt tagjai között kiadták a jelszót, hogy maradjanak a Házban, mert a minisztertanács után pártértekezlet lesz.

A minisztertanács egy óra hosszat tartott. Tizenkét órakor kiadták azt a jelentést, hogy a kormány a minisztertanácsban *állapodott meg, hogy a király kívánságára hajlandó őszig megmaradni az ügyek élén*.

A minisztertanács határozata így szól:

A kormány a parlamenti alapelvekbe utközőnek tartja, hogy az ország ügyei hosszabban politikai felelősség és azzal járó parlamenti ellenőrzés nélkül vezetessenek. Eddig is csak abban a hiedelemben vállalkozott arra, hogy vállalkozása által a normális parlamenti megoldást elősegíti, hogy az iránt a tárgyalások megszakítás nélkül folyván, felmentése mielőbb bekövetkezik. A *jelenlegi kormány csakis újabb kinevezés esetén politikai felelősség mellett vállalja az ügyeket tovább vezetni*. Ezt kívánják nemcsak a parlamentárismus alapelvei, hanem magának az adminisztráció rendes menetének szem elől nem téveszthető érdekei is, valamint az a szempont, hogy az ország érdekei minden

irányban kellő súlytal megoldhatók legyenek. Habár a kormány tagjai között csakis a bankkérdésre nézve merültek fel ellentétek, tekintettel az előtérben álló kérdések fontosságára, a kormány nem vállalkozik a tárgyalások parlamenti irányítására, hanem csakis arra kell szorítkoznia, hogy átmeneti jelleggel vezesse az ország ügyeit, de az országgyűlés őszi működésének megkezdése előtt be kívánja adni lemondását.

A pártok értekezletei.

Minisztertanács után a pártok értekezletre gyűltek össze. Az alkotmánypárt délután fél egy órakor tartotta értekezletét a képviselőház delegációs termében. Jelen voltak: Wekerle Sándor, Andrássy Gyula, Darányi Ignác, Jekelfalussy Lajos és számos képviselő. Wekerle megnyitó beszédében ezeket mondotta:

— Váratlan fordulat állott be a politikai válság megoldását illetőleg, amennyiben a király azt óhajtja, hogy a döntés öszre halasztassék. Ennélfogva kérte öfelsége a kormányt, hogy átmeneti jelleggel a mostani összeállításban vezesse továbbra az ügyeket. Mi e kívánsággal szemben kifejeztük azt az álláspontunkat, hogy bármily tisztelettel viseltetünk is öfelsége kívánsága iránt, megvitattatás tárgyává tesszük azt és a minisztertanácsnak az a nézete, hogy politikai és abból kifolyó parlamenti felelősség nélkül a kormány ügyeit tovább vezetni nem tudjuk. Ennélfogva azt a határozatot hoztuk, ha a király a kormányt átmeneti jelleggel a mostani összeállításban, de politikai és egyszerűs mind parlamenti felelősség mellett ismét kinevezi — megmarad helyén. A parlamenti alapelvekre való hivatkozással tartja ezt szükségesnek, de öszszel, szeptemberben ismét beadja lemondását. (Felolvassa a minisztertanács fentebb közölt határozatának szövegét.)

A határozatot — úgymond — feltételeesen hoztuk meg, hogy azt a pártok és különösen a függetlenségi párt, mint többségi párt hozzájárulása alá bocsássuk.

Az értekezlet vita nélkül elfogadta a határozatot.

A függetlenségi párt

A függetlenségi párt értekezletén Kossuth Ferenc terjesztette elő a minisztertanács határozatát. Nyitó beszédében utal a válságos politikai helyzetre és ismertette a királynak azt az óhajtát, hogy a kormány öszig még maradjon meg helyén. A minisztertanács — úgymond — a kormány újabb kinevezése esetére, honorálta a király óhajtát és elhatározta, hogy átmenetileg öszig megmarad helyén. Kéri a párt tagjait, vegyék tudomásul a helyzet tisztázását, — ideiglenes tisztázását — azzal, hogy a kormány tagjai a parlament összehívása előtt lemondanak.

Holló Lajos a kényszerítő körülmények között hozzájárul a határozathoz, szükségesnek tartja azonban, hogy a képviselőház hozzon határozatot az önálló banknak 1911-re leendő felállítására iránt és mondja ki, hogy a mostani megoldást nem tartja a parlamentárizmussal megegyeztethetőnek, miután a koronának módjában lett volna a függetlenségi pártból kormányt alakítani.

Apponyi Albert gróf szerint a jelenlegi helyzetben ez a megoldás a legkevésbé rossz az adott lehetőségek közül. Kéri elfogadni.

Justh Gyula is azt mondja, hogy a kormány kényszerítő helyzetében szükségből bele lehet nyugodni ebbe a megoldásba.

Batthyány Tivadar gróf is belenyugszik a megoldásba, de szerinte a képviselőháznak pre-

ciziroznia kellene álláspontját a bankkérdésben. Holló Lajos szintén e mellett szól.

Batthyány gróf újbóli felszólalásában azt proponálja, vigyék az ügyet pártértekezlet elé, tudomásul veszi-e az új kormány bemutatkozását. Ezzel szemben az aktuális kérdésekben is fikszirozni kellene a párt álláspontját és ki kell nyilatkoztatni azt is, hogy az új kormányt csakis a többségi pártból tartja kinevezhetőnek a párt.

Kossuth Ferenc: Ugy látom egységes a vélemény. Ezt legközelebb közlöm a miniszter urakkal és intézkedni fogok a pártértekezlet egybehívása iránt. Az értekezlet ezzel véget ért.

A néppárt Zichy Aladár gróf elnöke alatt tartott ülésében hozzájárult a minisztertanács határozatához.

Bécsi felfogás a helyzetről.

Bécsi tudósítónk táviratozza, hogy a N. Fr. Pr. mai esti lapjában írja: Wekerle kihallgatásának a célja ismeretes Kossuth környezetében egészen Wekerle kihallgatása előtti utolsó órákig nem mondtak le arról a reményről, hogy Wekerle kihallgatásának az lesz a következménye, hogy Kossuth ismeretes kibontakozási javaslatát ismét elfveszik. Wekerle tegnapi kihallgatásának a lefolyása nem teljesítette ezt a reménykedést. A Kossuth-féle kibontakozási javaslat megvalósítása ma is teljesen kizártnak tekinthető és a korona ma sem hajlandó arra, hogy a kibontakozást ezen az alapon igyekezzék elérni. Ilyen körülmények között nagyon bizonytalan, hogy a korona Kossuthot, a függetlenségi párt vezérét legközelebb kihallgatáson fogadja, abból a célból, hogy Kossuth Ferenc terveinek a részleteit kifejthesse, bárha a függetlenségi pártban ennek a kihallgatásnak a híre nagyon szívósan tartja magát. Szinte lehetetlen, hogy egy olyan széleskörű államférfi, mint Wekerle, a királyt ne figyelmeztette volna, hogy milyen rendkívüli nehézségek támadhatnak abból, ha most csak az ügyeknek szeptemberig való továbbvitelével gondoskodnának és nem törődnek azzal, hogy a provizórium lejártá után újból teljes bizonytalanság előtt állanak. Az újból megbízott Wekerle-kormányt tehát lehetővé kell tenni, hogy egy, a koronára és a többségre nézve egyaránt elfogadható kibontakozást előkészítsen.

Wekerle újabb audienciája.

A király, aki a Tauern-vasut megnyitására Bécsből egy napra elutazott, a Magyar Tudósító értesülése szerint ischli nyaralásának megkezdése előtt Wekerle Sándor miniszterelnököt alkalmasint még egyszer kihallgatáson fogadja. Más kihallgatások, mint a Magyar Tudósító értesül, egyelőre nincsenek tervbe véve.

A balpárt.

A mai alkotmánypárti értekezlet után Wekerle Sándor közölte a balpárt tagjaival a minisztertanács határozatát és kérte őket, hogy a Ház összehívása iránt ne tegyenek lépéseket. A balpárti képviselők ezt nem ígérték meg és így a Ház minden valószínűség szerint királyi kéziratral fogják elnapolni szeptember hó 15-ig.

A függetlenségi pártkörben

Ejjel jelenti tudósítónk: A függetlenségi pártkörben ma este alig 30–40 képviselő jelent meg. Ott voltak Kossuth, Apponyi és Justh.

Justh megkérdezte Kossuthot, hogy a képviselőház mikor tart ülést?

— Csak mielőbb legyen — mondotta Kossuth, — mert vágyom a pihenésre. Orvosaim már sürgősen szeretnének kurára küldeni.

Kossuth ezután elmondotta, hogy már teljesen készen volt a távozásra és bucsuzott a miniszteriumtól. Egyik osztálytanácsos, amikor elbucsuzott tőle, sirt.

— Igazán büszke vagyok — mondotta — arra, ahogy a miniszteriumban szeretnek.

A képviselők ezután még hosszasan együtt maradtak, de lényeges kijelentés nem történt.

Hódmezővásárhely afférje egy színésznővel.

„Céda asszonyok, hektikás betyárok“.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 5.

A nagy alföldi városnak, Hódmezővásárhelynek rossz híre kerekedett az utóbbi hetekben Jäger Mari csunya bűnének felujulása alkalmából. Közöltük, hogy Bródy Sándor rendkívül elítélően irt a nagy magyar városról, Paraszt Párisnak nevezve Hódmezővásárhelyt. Az ottani lapok emiatt fölháborodva üzentek hadat a legnagyobb élő magyar írók egyikének.

Ugy látszik, hogy Bródy Sándor nem áll egyedül a Vásárhelyről alkotott rossz véleményével. Most egy ismert vidéki színész, Hettyey Aranka még erősebb bírálatot mond Jäger Mari városáról. Hettyei egy nyarat Vásárhelyen töltött Janovics Jenő szinigazgató társulatával s ez idő alatt megösmerte a különös város asszonyait, férfait. Most pedig nem éppen hízogóan cseveg a vásárhelyi szép hölgyekről, meg a mulatni szerető férfiakról.

Mindezt pedig egy vásárhelyi ujság alábbi cikkéből tudjuk meg:

A Jäger Mari újabb boszorkánykonyhájából kiszóródott szennyet, salakot a fővárosi és vidéki sajtó egyes organumai vissza dobálják Vásárhely egész közönségére, lefestvén e város romlott erkölcsűnek, büntetésnek. Asszonyait cédnak, szeretőtartónak s elmérgezőnek, férfait hektikás betyároknak... Először a Bródy Sándor lelkeben fakadt ki a Szatmár Tihámér főkapitány cikke szerint egy 13 éves kelevény és a sarát rádobja Vásárhelyre. Most felülmulja rágalmozót a „Kolosvári Hírlap“ című lapban valami Hanzy aláírású ismeretlen valaki. Leírja, hogy a „rothadt gözökkel telített pocolyafészekben száz év óta csak annyi változott, hogy eltűntek a hód állatok“. Az asszonyok, lányok cifrák, szeretőtartók, feslettek, az emberek táncos, dubaj, részeges betyárok. Nagyon hosszúéletűek, ezért utban vannak az asszonyoknak s elmérgezik őket. Végül arra a meggyőződésre jut a cikkíró, hogy Vásárhelyen nem egy Jäger Mari van, hanem annyi, ahány csak kell. Mert műveletlen, feslett erkölcsi felfogások, bűnök, erőszakos bujaságok típusa az a város. Hát mikor ilyen tendenciózus butaságot olvas az ember, önkénytelenül arcába szökik a vér és kinyílik a tenyere, hogy az ilyen rágalmozó cikkíró orcátlan arcával közelebbi érintkezésbe jöjjön. Felforr az ember vére, hogy egy hatalmas nyelvű, tiszta, magyar várost a tinta egész sarával dobál meg egy Hanzy nevű senki és semmi, aki annyit ért e város megítélésében csak mint gyeplegény a zongora hangoltságban. De mivel mégis zongorázik, mörésre kell tanítani. Hiszen nincs az egész világnak értelme sebb, tisztességtudóbb, előzékenyebb, becsülete sebb népe, mint ennek a városnak. Az erdélyi falvak pópája nem tanít annyit, nem olvas annyit, mint egy egyszerű vásárhelyi kubikos. És mégis sárral dobálja, kulturátlansággal, elmaradottsággal és bünnel vádolja meg e várost kicsoda? Egy Hanzy névre figyelő senki.

Jäger Mari tény, hogy itt élt Vásárhelyen, tény hogy világhírű szennyet kavart föl. De hát egy boszorkánynak, egy bünszövetkezetnek bűneit szabad egy egész városnak szemére hányni... Nem szabad s a ki ezt teszi, büntetlenül, megtorolatlanul nem maradhat vakmerősége, be kell tehát perelni. A városi tanács bizza meg a főügyészt, hogy a Hanzy nevű senki ellen a város közönsége nevében indítsa meg a rágalmozási pert.

Még egyet.

A Hanzy nevű valaki hivatkozik arra, hogy ő járt itt. lakott itt, forró nyáron kulturmissziót teljesített. Mi utána nyomoztunk, ki lehetett ez a valaki. S azt hisszük, hogy jó nyomon járunk ha azt mondjuk, hogy Hanzy ur nem lehet más, vagy Hanzyt nem informálhatta más, mint *Hettyei Aranka színésznő, aki a Janovics társulatával járt Vásárhelyen. Itt esokrokat adott neki a hevülő közönség, a „hektikás betyárok” egy csapata s ő így fizet. Ő lakott a Lázár- és Szegvári-utcákban, tehát csak ő lehet az, mert a legkevesebb „kulturmissziót” ő teljesítette Vásárhelyen.*

Hogy nyaral egy Rothschild?

A bogarak királya Csékuton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 5.

Hogy nyaral egy Rothschild? A nagy európai pénzdinasztia tudvalevően sok tagja van s mind olyan jól szituált ember, hogy ezen a kérdésen egyikük is aligha töri annyit a fejét, mint akárki itt Aradon a középvagyos polgári rendből. Ők habozás nélkül és váltógondok nélkül kereshetik föl nyaranta azt a helyet, ahol legkékebb az ég, legzöldebb a fű, leglangyosabb a tenger és legszebben játszó az alsó. És mégis, mit tesz az igazi Rothschild, a lordok törvényhozó házára tagja? A londoni Rothschild, Wertheimstein Rózsika férje — mint azt megirtuk — eljött Magyarországra, egy teljesen ismeretlen, istenhátamegett fekvő kis magyar faluba: Csékutra. Itt van egy öreg udvarház, amely valamikor egy szegényebb fajta mágnásé volt, körülvéve a belső telken nagy, illatos hársfákkal s az országút mellett a kis dominium hosszában, égnek nyuló, sudár jegenyékkal. Szimpla kis porta, akármelyik magyar kurtamánás külön rezidenciában él.

Itt lakik Rothschild, a leggazdagabb Rothschildok között is kevés híján a leggazdagabb. Egy csékuti olvasónk a következőket írja Rothschild nyaralásáról:

— A nábob — mint illik — teljes inkognitóban érkezett hozzánk. Hogy nagy híre ne menjen a jöttének, a Wertheimstein-család hetekkel az érkezés előtt azt híreszteltette, hogy a családnak egy tudós rokona érkezik nemsokára Csékutra. És a mondott napon az urasági cséza egy jól toplált, de szinte kopottaszürke urat hozott be a faluba a vasutról, egy lefátyolozott arcú hölgy társaságában.

Az utcán fitymálva mustrálták a jövevényeket:

— Ez lesz az biztosan, valami tudós-féle. Még pápaszem is van az orrán, — mondták a falu jámbor lakói.

És csakugyan, másnap az idegen ur hosszú pálcával a hóna alatt és nyakába kötött bádógtársolylyal jelent meg az utcán és csakhamar eltűnt a réteken. Estére már mindenki arról beszélt, hogy valami nagy bolond került a községbe az idegen személyében. Egész nap bogarak és lepkék után szaladgál kinn a mezőn s egy béresgyereknek, aki egy nagy, szürke pillangót fogott neki, tizforintos aranyat adott.

Az idegen szóbaállott a mezőn dolgozó parasztokkal és azoknál is bogarak és lepkék után érdeklődött.

— Van itt kérem elég — szólott Kisgyörgy János esküdt, de jött volna csak májusban a tekintetes ur, kapott volna cserebogarat egy szekérrelalót.

A nagy népszerűség azonban elrontotta a szép passziót. Most már a szomszéd községből is csoportosan jártak a Wertheimstein-porta felé az apró, önkéntes bogarászok és teli kötenynyel ajánlgatták a pávafarku pillangókat, hős cincéereket, katicabogarakat, nünükéket, csiborokat és szitakötőket.

Végül is be kellett szüntetni ezt a sportot. Most aztán halászatra adta a fejét a lord, aki reggelenkint lejárogat a közeli patakhoz és késő délelőttig pisztrángra horgászik. Ez igen bájos és nagy türelmet igénylő szórakozás.

A községben különben nagy szeretetnek örvend a fiatal Rothschild. A nyári szezonban, amíg apósánál tartózkodik, gyorsabban jár a posta s kettőzött esendőr-járőrök őrködnek a környék nyugalma. Még a kisbíró is méltóságosabban és akkorátusabban tagolja a szavakat, ha a községi előljáróság hivatalos hirdetményeit közhírré teszi. A dobja is jobban szól.

Szóval: illusztris angol-vendégünk jól érzi magát a csöndes magyar falucskában, amely így megbecsüli; anayira jól, hogy egész augusztusig itt marad.

A Tauern-vasut megnyitása.

A kit irigyel a király.

Távirati tudósítás.

Spittal, július 5.

Az új alpesi vasutak utolsó részvonalának ma végbement megnyitása fényes ünneppé és ő felsége magasztos személye iránt megnyilvánult lelkes tüntetéssé alakult ki Spittalban. Már a kora reggeli órákban Spittalban, különösen a pompásan díszített pályaudvar környékén élénk élet uralkodott. Tüzoltó és hadastyánegyesületek vonultak fel zenekaraikkal, ünnepi ruhába öltözött tanuló fiúk és lányok jöttek a vidékről és sorakoztak a fogadó épület előtt, ahol az állami és autonóm hatóságok hivatalnokai, a környező községek polgármesterei és képviselőtestületei is felállottak.

Reggel 8 óra tájban Jenő főherceg jelent meg, akit a néphimnusszal fogadtak. 149-kor az udvari különvonat berobogott a pályaudvarra. A zenekarok a néphimnuszra zendítettek.

A vasutügyi miniszter, a hadtestparancsnok, a karintiai tartományi elnök és a spittali kerületi kapitány jelentéseinek átvétele után, akikkel ő felsége néhány kegyes szót intézett, ő felsége a gazdagon díszített sátorba ment, mire Urba vasutügyi miniszter ő felségéhez beszédet intézett, amelyben rámutatva az új vonal forgalmi és közgazdasági jelentőségére és a legyőzött nagy technikai nehézségekre, kérte ő felségét, hogy nyissa meg a vonalat és tegye meg azon az első utat.

Őfelsége erre a következőképp válaszolt: Megelőgedésemre szolgál, hogy résztvehetek azon vasutvonal ünnepies megnyitásán, amely befejezése a Triesztel való második vasuti összeköttetésnek. Ez új vasut megvalósítása az osztrák műszaki kart a vasutépítéset egyik legnagyobb és legnehezebb feladata elé állította. Híven régi hírnevéhez, e feladatot is pompásan oldotta meg és ezzel oly művet hozott létre, amely a hazai vasutügy fejlődésének hervadhatlanul dicső emléke lesz. Kívánom, hogy a most már befejezett vasut, amely oly sok köz- és magánérdeknek van hivatva szolgálni és amelynek létrejövele tanúságot tesz az összes részvevő tényezők harmónikus és hazafias összeműködésének, még nagyobb mértékben fellendítse a korábbi alpesi vasutépítésekkel oly szerencsésen megindított gazdasági fejlődést az állam és egész lakosságának javára. Szívesen teljesítem kérését, amely az új vonal megnyitására vonatkozik.

A gurki hercegérsek ezután nagy segédlettel beszentelte a megnyitó udvari vonatot és a sínpart.

Őfelsége, aki ezután elhagyta a királyi sátrat, a közelben álló miniszterekhez és titkos tanácsosokhoz fordult, akiknek kezet nyújtott, azután az üdvözlésére megjelent személyiségek bemutatkozását fogadta.

A király a vasut megnyitása után cercelet tartott.

Steinlender dr.-nak, a Reichsrat alelnökének ezeket mondotta:

— Ami most az osztrák képviselőházban történik, az szégyen és gyalázat.

Pattay dr. reichsrati elnökhöz fordult ezután:

— Muszáj lesz rendet teremteni a képviselőházban, különben nagy botrányok lesznek.

Egy magasabb állami tisztviselőtől azt kérdezte a király, hogy mikor megy szabadságra.

— Nemsokára felség, de sajnós csak tiz napra — volt a válasz.

— Irigylem önt, mert ön szerencsés. Én egyáltalában nem tudom, hogy mikor mehetek szabadságra — mondotta a király. Ezzel a cercele véget ért.

Őfelsége ezután ellépett a pályaudvaron felállított tanuló ifjuság előtt és egy fiú és egy leány által nyújtott virágcsokrot kegyesen elfogadott, majd pedig, miután az egyesületi küldöttségek előtt elhaladt, kíséretével az udvari vonatba szállt. A tanulóifjuság a néphimnusz énekelte. Néhány perccel később a megnyitó vonat, amelynek mozdonya az osztrák sással és zászlókkal volt díszítve, a jelen voltak viharos hoch-kiáltásai mellett megindult az első utra. A lelkes hódolatnyilvánítások csak akkor szüntek meg, amikor a vonat eltűnt a távolban.

A többi ünnepi vendég a készen álló, szintén ünnepiesen feldíszített vonatokba szállt, a melyek rövid időközökben elindultak.

TANÜGY.

(—) Az iskolaszék ülése. Arad szabad kir. város községi iskolaszéke július hó 8-án, azaz csütörtökön délután 5 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülését tartja. A tanácskozás tárgyai: 1. A városi adóügyi osztálynak átírt a múlt iskolai évről fennmaradt 258 kor. 30 fillér behajthatlan tandíjhátraléknak leírása iránt. 2. Az elnök jelentése, egy napidíjas tanító alkalmazásáról. 3. Jelentés az összes községi és állami iskolákban s óvodákban az 1908—909-ik iskolai év alatt befolyt egész évi tandíjjövedelemről és a fennmaradt tandíjhátralékokról. 4. Jelentés az elmúlt 1908—909-ik iskolai év folyamán szükségessé vált helyettesítésekre igénybe vett kiegészítő tanítónők működéséről és részükre a megállapított napidíjak utalványozása iránt. 5. A kiküldött vizsgabiztosok jelentése, a megtartott évi záróvizsgákon tapasztalt tanítási eredményről. 6. Az összes községi iskolák tantestületeinek évi jelentése az 1908—909-ik év tanügyi állapotáról, a befolyt adományokról és segélyekről és a mutatkozó szükségletekről.

(—) Tanítók továbbképzése. A múlt évben oly fényes sikerrel végződött az aradi állami tanítóképző-intézetben rendezett igen tartalmas és magas színvonalu tanítói továbbképző tanfolyam, hogy a közoktatásügyi miniszter ez évben is azzal tüntette ki képzőintézetünket, hogy jeles tanári karát újból megbizta e szép feladattal. Ma nyílt meg 50 hallgatóval akik az ország minden részéből sereglettek ide, a tanfolyam, amelyet Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő lelkes beszéddel nyitott meg. A kurzus vezetője: Láng Mihály igazgató. Tanárai: Keszler Károly, Nagy Károly, Molnár István dr. (Budapestről), Urhegyi Alajos (Budapestről), Wagner János és Zoltai Mátvás. Erdekes, hogy a tanfolyam munkatervében a szociális vonatkozásu anyag áll homioktérben s főképp Keszler Károly, Molnár István dr. és Wagner János előadásaiban dominál. Igen jelentékeny még a magyar nyelv tanításának módszere, amelyet Láng Mihály, a modern rajztanítás elmélete és gyakorlata, amelyet Nagy Károly és az újabb énektanítási módszer, amelyet Zoltai Mátvás ismertet. A tanítás művészetét Urhegyi Alajos mutatja be, aki a népiskolai tanítás gyakorlatában országos hírnevet szerzett.

Betiltott meztelen képek.

Vita az aradi levelezőlapok körül.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, júli 5.

Megirtuk, hogy az aradi ügyészség eljárást indított néhány kereskedő ellen, akik az üzletük kirakatába meztelen nőkkel összeállított olyan képeslapokat helyeztek el, amelyeken történelmi, irodalmi és művészeti nagyságok feje volt látható. Bozóky Mátyás bíró azonban elutasította az ügyészséget azzal az indoklással, hogy ezek a képek művészi értékű alkotások.

A nem sablonos ügy élénken foglalkoztatja a fővárosi heti és napi lapokat. A *Hét* azt írja, hogy ezek a képeslapok nem művésziek, de nem is pornografikusak, hanem inkább izléstelenek. A *Pesti Naplónak* erről a dologról írott cikkéből közöljük az alábbiakat:

Bizonyos, hogy az ügyésznek nem volt igaza, amikor erkölestelennek bélyegezte a képeket. Ellenkezőleg: azok a legerkölesőbb céllal készültek. De éppen úgy, mint ahogy az ügyész tévedhetett, amikor az erkölcsös céllal készült ábrázatokat erkölesteleneknek bélyegezte, épp úgy tévedett a bíró, amikor azokat — bár ugyancsak művészi céllal készültek — művészieknek minősítette.

Itt súlyos bírói tévedés történt. A lábukat szájukhoz emelő tornászholgyek egy jusztizmond áldozatai. Tudniükükök erkölcsösök, viszont egyáltalán nem művésziek. Eredetük történeti érdekes. Ősapjuk Gibson a hírneves amerikai rajzoló. Ennek van egy nagyon elterjedt képe, amelyen fiatal hölgy ül a toaletttükör előtt és kendőzi magát, az egész együtt azonban, messziről nézve, halálfejet ábrázol. Ime, ez a világ hírsága! — látszik a kép mondani. És hogy a publikum mennyire fogékony rajzolt erkölesi axiómák iránt, arra jellemző, hogy levelező-lapon reprodukálva, a Gibson-rajznak óriási sikere volt. Erre aztán jöttek a német nagyiparosok, akik minden üzleti konjunktúrára, mint a párducok lesben állnak és a tokaji bortól a japáni szobrocákig már mindent utánóznak. Drezdában és Lipcsében a nagy reprodukciós cégeknél megindult a halálfej-áradat. Jöttek halálfejek csókolózó párokból és robogó autók, kártyázó lumpokból és magoló bohérékből... De sőt, a német szellem hamisítatlan továbbfejlesztő, mindent a végsőkig vivő, alaposan kiaknázó, idegen ötleteket lepénnyé taposó tendenciájánál fogva ezt a halálfej-gondolatot is továbbfejlesztette. Csináltak kiélt, kopasz, fáradt öreg ruéket, akiknek arcukra vannak írva a bűnök, amik így elmorzsolták őket. A bűn — az asszony! A ruék fáradt ábrázatait tehát asszonytestekből rakták össze... A rétestésztát azonban még mindig továbbnyújtották a németek. Ismertek azok a képeslapok, amelyek híres írókat és művészeket ábrázolnak. Ezeknek is nagy a sikerük, az öreg bácsik arcán tornászó nőké is; hát még milyen nagy sikere lehet a kettőnek együtt! Megcsinálták tehát az izléstelen-ség koronáját: Heinet, Beethovent, Wagnert rakták össze epileptikus hölgyekből, sőt egy egészen merész német Strauss Jánosnak bajuszt ajándékozott — egy kiterjesztett szárnyu denevérből!

Legvégül hagytuk Boda Dezső budapesti főkapitány véleményét, amely határozottan elítéli a különös anzixokra. A főkapitányi véleménynek az a következménye, hogy a fővárosban nem szabad e képeket a kirakatokba kitenni.

Bodának ezt megtiltó rendelete így hangzik:

„Panaszt emeltek nálam, hogy dacára az érvényben levő és többször megújított rende-

teknek, amelyek a szeméremértő képek és nyomtatványoknak közszemlére kitételét tilalmazzák, egyes papir- és könyvkereskedők, dohánytőzsdék, műszerészek és hasonló üzletek kirakataiban még mindig láthatók ilyen képes ábrázolatok. A legutóbb hozzám érkezett panasz, melynek alaposságáról magam is meggyőződést szereztem, azok ellen a képes levelezőlapok ellen irányul, melyek meztelen női testekből alakított különféle fejeket ábrázolnak. Az ily képek művészi értékkel nem bírnak, a meztelenség feltárással csupán az érzékiség felkeltését célozzák és mint ilyenek a nézőközönségnek, főleg az ifjúságnak erkölsi érzését károsítják. Ezért az ily szeméremértő képeknek a kirakatokból való eltávolítására haladéktalanul intézkedés teendő. Az üzlettulajdonost előzőleg mindenkor fel kell szólítani, hogy az ily képeslapokat a kirakatokból távolítsa el. Ha pedig a felszólítás eredménytelen marad, akkor az illető ellen a kihágási eljárás a 40003—1897. sz. belügyminiszteri rendelet alapján megindítandó. Erről közegeik megfelelő utasítása végett az összes kerületi kapitányságot, a r. főparancsnokságot és detektívtestületet értesitem. Boda Dezső dr. főkapitány.”

Fejérváry kapitány jelentése a solferinói hőstetről.

Capdebó Géza eskadronja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 5.

Régi, porlepte írást láttunk, mely erőteljes, markáns betűkkel van írva. Írója ismert név, Fejérváry Géza. Akkor még csak Fejérváry Géza, a rangsor szerint kapitány, beosztva a vezérkarhoz. Ötven évvel ezelőtt kelt ez az írás. El van benne mondva egy hőstett, amely elkövetőjét hírnevéssé és szerencsésé tette egy egész hosszú életen át. Fejérváry Géza, a kapitány, azóta, amióta az írást megírta, tüneményes életpályát futott meg. Az egyszerű kapitány a hadsereg egyik legelső katonája lett, akit uralkodók módján ünnepelet e napokban a legfelsőbb hadur és az egész hadsereg. Az aranykereszt, amelyet Fejérváry Géza kapitány kapott, egy egész életrevaló sugározott hintett a vitéz katona életének útjára és van valami poétikus vonás abban, hogy most, ötven év után, amikor a legfelsőbb hadur már a gyémántos ékítményeket is odaadta hű katonájának, még mindig úgy érzi, hogy nem jutalmazta meg eléggé hűséges emberét és adott neki még egy keresztet: üde, illatos és színes virágokból összerótt szimbolumát a nagy királyné nevére alapított rendjelnek. Virágot, illatozó, pompás virágot, ráadásul az aranyra és a gyémántokra. Bennünket aradiakat is közelről érdekel ez az írásos biznysága a solferinói csodatettnek. Megtudjuk belőle, hogy Fejérváryval együtt szánta halálra magát egy mindenki által tisztelt és szeretett bájos öreg ur, aki a solferinói csatában, mint déleceg huszárszázados lovagolt eskadronja élén a gyilkos golyózáporban. Ő sem kerülte a halál útjait, bátran és merészen járt ott, ahol a halált legbőségesebben osztogatták. Capdebó Gézát szemelte ki Fejérváry egy vakmerő coup végrehajtására.

Az Aradi Közlöny munkatársa abban a szerencsés helyzetben volt, hogy bepillantott abba a történelmi okmányba, amelyben Fejérváry Géza kapitány beszámol feljebbvalóinak nevezetes haditényéről.

Amint látni fogjuk, ez a leírás nem keres poétikus szépségeket, pusztán katonai jelentésnek készült, de a figyelmes olvasó e hatalmas és erőteljes írásműből érezni fogja a nagy ener-

giának, a minden akadályt ledöntő akaratnak nagyszerű emócióit, a félelmes, emberpusztító ütközet főséges izgalmait.

Ime a jelentés:

... Az ütközet elején, körülbelül 7 órakor, Rainer főherceg gyalogezredének második százada a hadtest-parancsnok 6 excellenciájától azt a parancsot kapta, hogy foglaljon állást a Monte Ingrano körül elhelyezkedett ellenség jobbszárnya ellen, hogy ezt visszaszorítsa. Mint önkéntes csatlakoztam ehhez a századhoz, amelynek vezetését később Litzelhofen ezredes parancsára átvettem.

Az ellenség ekkor arra törekedett, hogy jobbszárnyunkat Pozzolengo felé szorítsa és elszakítsa balszárnyunktól. Itt erős küzdelem után, amelyben a Rainer főherceg-brigád, Lippert tábornok ezredéből és a nyolcadik hadtest segédesapataiból alkotott csapatok vettek részt, sikerült az ellenséget Ponticellon, Vallion és a Val de Sole-n keresztül egész Casetteig szorítani, kivervén egymásután több fontos pozíciójából.

Brigádunk előnyomulása következtében nagyobb intervallum keletkezett brigádunk és Filippovics tábornok csapatai között. Ezt az intervallumot a Kuhn-ezred második századának egy divíziója töltötte be, amelyet azonban többször visszavert az ellenség, úgy, hogy ezt a Konstantin nagyherceg-ezred csapataival kellett megerősíteni. Az erre vonatkozó előnyomulási parancsot én saját felelősségemre adtam a hadtestparancsnok nevében Lippert tábornok urnak. E mozdulatok segítségével sikerült nekünk az ellenséget Colombara, Contra Cania, Casa San-martino és Ortagliara irányában visszaverni. A fentnevezett helyiségek körül délelőtt 9 óra után makacs és heves ütközet fejlődött ki és megfelelő ágyútegeket úgy helyeztem el, hogy az ellenséget keresztütbefoghassam.

E pillanatban érkezett az ütközet színhelyére Benedek tábornok 6 excellenciája, aki arra a kérdésemre, hogy mik a további parancsai, a következő feleletet adta:

— Schon gut so! Machen Sie nur weiter! (Minden jól van így. Csak csinálja tovább.)

Folytatólag elmondja aztán a jelentés, hogy az ellenség hogyan tett háromszor is meddő kísérletet a Fejérváry Géza által megerősített pontok visszaszerzésére és végül megemlékszik arról, hogy a sikertelen kísérletek után teljesen visszavonult az ellenség és az egész területét az osztrákok birtokában hagyta.

Ezt az időt — folytatja tovább Fejérváry kapitány — használtam fel arra, hogy a kimerítő küzdelemben elszoródott csapatokat újra összeszedjem és egy további támadásra előkészítem. Ugyanakkor az ellenség is a vasúti töltés mentén próbálta csapatait rendbehozni. Ekkor a hadtestparancsnokhoz siettem és kértem 6 excellenciáját, engedje meg nekem, hogy egy eskadron huszárral üldözőbe vegyem a rendetlen futásban visszavonuló ellenséget.

A nyert engedély alapján Capdebó százados eskadronjával megindultam Corba di Sopra felé. Alig értem Ciodino irányába, amikor heves ágyútűz hallatszott az ellenség jobbszárnyáról, amely tüzelést a mi csapataink balszárnyáról viszonzottak. Kénytelen voltam a tervezett coup-ról, amely a változott helyzet következtében aligha lett volna keresztülvihető, lemondani. Ez időtől kezdve az ütközet végéig, amelyet tudva levően egy heves zivatar idézett elő, ott maradtam a rendelkezésemre álló csapatokkal a hadtestparancsnok oldalán és arra szoritkoztam, hogy az este 9 órakor elrendelt visszavonulást fedezzem.

A kormány engedménye a nemzetiségeknek.

A karánsebesi püspökség ára.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 5

Nagy feltűnésre számíthat az a politikai közlemény, amely az aradi *Tribuna* ma esti számában jelent meg. A cikket csak fönntartással közölhetjük, mert a kultuszminiszternek egy olyan állítólagos elhatározásáról ad hirt, amelylyel a megvalósítás esetén a nemzetiségi agitáció egyik legerősebb támasza omolnék össze.

Köztudomású, hogy az Apponyi-féle népiskolai törvény életbeléptetése után Apponyi gróf rendeletileg tette kötelezővé a nemzetiségi iskolákban a vallástannak magyarul való tanítását. A nemzetiségek ezt nagy sérelemnek tartották s mindenáron igyekeztek a rendelet intézkedéseit meg-
hiusítani, de ez természetesen nem sikerült. A rendelet ma is érvényben van, de a *Tribuna* értesülése szerint már nemsokára elveszti hatályát.

Az említett román lap ugyanis a kultuszminiszterhez legközelebb álló forrásból arról értesül, hogy a *miniszter ígéretet tett a rendeletnek hatályon kívül való helyezésére*. Apponyi állítólag ezért áldozatot követelne a nemzetiségektől. Tudvalevő, hogy a karánsebesi román püspökség körül most nagy a zavar. A zsinat *Musta Filaret*et választotta meg, őt azonban a kormány nem erősítette meg, mert nem írta alá azt a rezervalist, amely biztosítaná a kormányt, hogy a püspök minden intézkedését végrehajtja. Így hát a románok jelöltjéből nem lett püspök s most a kormány olyan főpapot keres, aki alávetné magát az intézkedéseknek a püspöki székben. A románok kijelentették, ha akadna is ilyen vállalkozó szellemű főpap, ők azt nem választanák meg püspöknek.

Apponyi e végtelennek látszó konfliktust most úgy akarja megoldani, hogy állítólag ígéretet tett a nemzetiségi vezetőknek: ha megválasztják a kormány jelöltjét, akkor visszavonja a hitoktatásra vonatkozó súlyos rendeletét. Hogy a románok elfogadják-e ezt s hogy voltaképpen ki is a kormány jelöltje, arról nem ír a román lap.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Monstre bűnpör* az aradi törvényszéken. A máv. aradi vezetősége 1906. és 1907-ik években nagyszabású lopásoknak jött nyomára. A zárt és nyitott teherkocsikból különféle holmikat loptak el: pálinkát, kávé, zsákokat, cirok seprőket stb. A máv. szigorú vizsgálatot indított ez ügyben és az eljárás során kiderült, hogy a teherkocsikat 38 vasuti alkalmazott fosztogatja. Ezek ellen bűnvádi feljelentést tettek és az aradi királyi ügyészség valamennyit vád alá is helyezte. Ma tartotta meg ez ügyben a főtárgyalást az aradi törvényszék, de csak hét vádlottra vonatkozólag lehetett ítéletet hozni, mert a többiek részben nem jelentek meg, részben nem voltak megidézhetők. A bíróság Nagy Jánost egy heti, Nagy Sándort 10 napi, Csikós Lajost 14 napi, Szekrényesy Józsefet 3 napi, Kovács Istvánt egy heti fogház-büntetésre ítélte. Kurucz József ellen a máv. képviselője visszavonta a panaszt, Aczél Sebő

mozdonyvezetőt pedig bizonyítékok hiányában felmentették. A többi vádlottra vonatkozólag új tárgyalást fognak kitűzni.

§ *Csöd*. Az aradi törvényszék *Weisz Dávid* kereskedő kérelmére *Stolár Jenő* radnai-
uti fűszerkereskedő ellen a csődöt elrendelte. Csődtömeggondnokká *Kárász Győző dr.* ügyvédet nevezte ki a bíróság.

Az elhagyott erdő.

Tisztelettel felhívjuk a figyelmüket mindama vállalkozó szellemű és elrettentetlen bátorságu férfiaknak, akik Ázsia és Afrika ősréngeteibe oroszán meg tigrisvadászatra indulnak, hogy ne fáradjanak az idegen világrészbe, hanem jöjjenek ide, a marosmenti rejtelmes földrésze. Aradon is megtalálják már mindama kellékeket, amelyek egy izgalmas vadhajszához szükségeltetnek: itt is van már ősréngeteg és előbb-utóbb okvetlen megterem ebben a vadonban az állatok királya.

Ha még a publikum tagjai között valaki nem tudná, hol az az őserdő, hát azoknak eláruljuk, hogy a Csálában található meg. A csálai erdő az, amely nemsokára versenytársa lehet a forró égőv buja növényzetű őserdőnek. A csálai erdő az, amely nagy elhagyatottságával hasonlatossá válik az ázsiai, utatlan ősréngetegekhez. Ezelőtt — talán még egy esztendővel előbb is — a csálai erdőbe jobbra azok jártak, akik a munkától terhes hétköznapok után a pihenés óráit vidám hangulatban, az enyhétadó árnyas, pázsitos helyeken akarták eltölteni. A vig órák tanyája volt hajdan a csálai erdő. Olykor cigánymuzsika, tánc, dalolás, dévaj kacagás verte fel az erdő csöndjét. Most mindez eltűnt. Az utakon bozót alkot barrikádokat és ha olykor mégis eszébe jut valamely vasárnapi társaságnak az erdőn való átkocsizás, szinte életveszedelemmel jár a sáros labirintusokon való erőszakos áthatolás.

Igy lett az örömtanyából a szomorúság birodalma. Most már nem az megy a csálai erdőbe, aki vigságban akarja eltölteni a pihenés óráit, hanem az, aki a titokzatos magányban bánatteli percek után álhitozik.

A közönség méltán kérdezheti, hogy mi az oka ennek az elszomorító változásnak és miért fosztódott meg Arad ez egyetlen kellemes kiránduló helyétől? Erre egyszerű magyarázatot adhatunk. A kincstár, amelynek a Csála a tulajdonában van, olyan magas összeget kért az erdő vendéglőjének bérletéért, hogy senki se vállalkozott az árendára. Olyan helyre pedig, ahol a kirándulóokra a vendéglő csukott ajtóit bámulnak, senki se megy szívesen. Az állam így megfosztotta a polgárokat ettől a kellemes helytől.

Itt aztán le is szögezhetünk egy akxiomát: „a közönség az államért, — az állam a közönség ellen.”

SPORT.

+ *Bajnoki atletikai viadal és football mérkőzés*. E hó 11-én, azaz vasárnap délután rendezte Török Gábor-utcai sporttelepén délmagyarországi bajnoki atl. viadalát az Aradi Atletikai Klub, melynek keretében az Aradi Toldy Atletikai Klub is első kerületi versenyét rendezte a súlyemelés bajnokságáért. Az atl. viadalt football mérkőzés követi az AAK. és „Bácska” szabadkai atl. klub között. A délmagyarországi bajnoki labdarugó csapat aradi szereplése elé élénk érdeklődéssel néz városunk közönsége.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: *Tatárjárás*, operett. Felhő Rózsi felléptével.

Szerda: *Erdészleány*, operett. Felhő Rózsi felléptével.

Csütörtök: *Osztrigás Mici*, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrey Ferenc felléptével.

Péntek: *Osztrigás Mici*, bohózat. Tapolczai Dezső és Vendrey Ferenc felléptével.

Szombat: *Tolvaj*, dráma. Göth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

Vasárnap: *Visszatérés Jeruzsálembe*, színmű. Göth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

Hétfő: *A király*, vígjáték. Göth Sándor és G. Kertész Ella felléptével.

* *Felhő Rózsi a Varázskeringőben*. Régi kedvenc tért vissza, ha csak pár estére is, a közönség nagy öröme. Felhő Rózsit láttuk viszont hosszú távollét után és a viszontlátást meleg szeretettel tette ünnepélyessé a lelkes közönség. Felhő Rózsi primáskisasszonya, eredeti ötletességével, temperamentumos, mély játékszással, a legkiválóbb Franci velt, akit eddig a Varázskeringőben láttunk. Temperamentumos játéka sohasem tévedt túlzásba, kedves és mulatságos volt minden szava. Az eredeti elég lapos szöveget sok jóízű mondással töltötte meg a közönség állandó derűtségére. Pompásan előadott énekszámait mind megisméltette a lelkes közönség. Sok taps, kihívás, virágos kosár jutalmazta a kedves vendéget. Új és kitűnő volt *Benkőné* az udvarhölgy szerepében, melyet *Zalay Margit* játszott eddig. *Benkőné* komikumában érvényesült valójában ez a szerep és sok multságára szolgált a közönségnek. *H. G.*

* *Medgyaszay Vilma és Szécsi Magda hangversenye*. Nagy stílusú speciális hangversenyben gyönyörködött az a válogatott publikum, mely vasárnap este a Központi-szálloda télikertjébe megtöltötte. A legkiválóbb magyar disóz és a legbájosabb kabaré-szubrett hangversenyzett vasárnap Aradon. *Medgyaszay Vilma* nagy művészetében a két-három strófás poemák ezer színpompában ragyognak. Pár szóban egész tragédiát, vagy pajkos bohózatot játszik le és elbűvölve csodáljuk azt a lelki gazdagságot, mely egy-egy igénytelen versnek ennyi színt, hangulatot, értést és értelmet tud kölcsönözni. Minden egyes szám után orkászzerűleg zugott fel a taps és *Medgyaszay* nem fukarkodva a ráadásokban, körülbelül husz kabaré-dallal gyönyörködött a publikumot. *Szécsi Magda*, a legbájosabb kabaré-szubrett már régi ismerőse az aradi publikumnak. Az ő bájos egyénisége, elragadó előadása a kosszonneria számba menő kuplékat is gyönyörködtetővé teszik. A közönség zajos óvációból neki is bőven kijutott.

* *Felhő Rózsi fellépései*. Az aradi színház régi kedvence: *Felhő Rózsi*, a szegedi színház kiváló primadonnája holnap este lép fel másodszer a nyári színházban. Ezuttal a *Tatárjárásban* *Mogyoróssy* önkéntest játsza, amely egyik legkiválóbb alakítása. A többi szereplő a következő: *Wlassák Vilma*, *Kun Irén*, *H. Harmath Józsa*, *Hunyady Várnay*, *Mártonfi Leóvey*, *Delli Faiudy*, *Kulesár Ladiszlay*. Szerdán *Felhő Rózsi* az *Erdészleány* címszerepét játsza. Az *Erdészleányban* *Felhő Rózsi* kívül fellép még *Kertész Mihály*, a szegedi színház jeles bonvivant színésze is. *Kertész* a császár szerepét játsza.

* *Góth Sándor és Kertész Ella*. A Vigszínház két kiváló művésze: *Góth Sándor* és *Góthné-Kertész Ella* lesz három estén a színház legközelebbi vendége. Göthék első fellépése szombaton lesz a *Tolvaj*-ban.

* *Tapolczai és Vendrey fellépése*. *Tapolczai Dezső* és *Vendrey Ferenc* csütörtökön és pénteken az *Osztrigás Mici* című pompás francia bohózatban lépnek fel.

* *A Thália föltámad*. *Budapestről* írják: A Thália művészársaság, amely az elmúlt szezon közepén helyiség híján kénytelen volt előadásait beszüntetni, az ősszel újra akciósba lép. A társaságot, amelynek az a nem kicsinylendő érdeme van a pesti közönség előtt, hogy elsőnek hozta közénk *Strindberg* drámáit, *Ibsen* Vadkacsáját, *Kisérteteit*, az elkallódástól ez-

uttal a szocialista munkások mentik meg. Az Aréna-uton ugyanis most épül az építőmunkások szakegyesületének palotája, melynek egyik felét színházteremnek szánták, hogy ott amolyan agitatórius drámákat játszanak el az építőmunkás-műkedvelők. Néhány szocialista vezérférfi közbelépésére sikerült ezt a tervet elejteni s megszerezni a pompás, négyszáz hallgató befogadására alkalmas színházhelyiséget a Thália-társaságnak. Ilyenformán a derék színész-csapatot újra összegyűjtik. Már is leszerződötték Kürthy Józsefet, Judik Etelt, Bánóczy Lászlót, Vámos Hugót, a társulat régi erősségeit. Az utóbbiakat, hogy megélhetés híján ne kelljen nekik vidékre vagy más színházhoz szerződniek, addig is, amíg a munkásszínház megnyílik, beültették a Kerületi Munkásbetegsegítő Pénztárba.

* Uj műsor az Urániában. Kilenc új mozgókép mutat be új műsorán az Uránia színház. Kilenc szebbnél-szebb ujdonság, melyek látványosság tekintetében bizony számíthatnak a közönség legnagyobb tetszésére. *Kanadát* nagyszerű, természet után készült mozgóképről ismeri meg a publikum, egy speciális ipart, a facipőgyártást nagy érdeklődéssel fogják nézni és a komoly, tanulságos képek mellett nem számíthatnak kisebb sikerre a mulattató és szórakoztató látványosságok. Két modern tárgyú dráma, egy az életből eliesett életkép, három bohózat és egy fantasztikus látványosság fokozzák a műsor érdekességét. Különb szórakozást, mint amilyent az Uránia pompás műsora nyújt, aligha talál a publikum. 791.

Öngyilkos kereskedő.

Anyagi gondok miatt a halálba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 5.

Az anyagi gondok előbb megőrölték, aztán megbomlasztották egy aradi kereskedő idegeit, aki ma reggel borzalmas módon vetett véget minden küzdelemnek, vívódásnak s mindannak, ami egy szűk körben lemorzsolandó, de nehézségekkel teli örökös harc különböző stádiumaként életnek nevezhető.

A szegényes eszközökkel dolgozó, krajcárt krajcár mellé rakó kiskereskedő, akinek egyetlen szerencsés ötlete abban merülhet ki, hogy véletlenül jó helyen van a boltja, egy szép napon arra ébred, hogy kívülről „aranybányának” ismert üzlethelyiségét el kell hagynia, mert mások megirigyelték még azt is, hogy a környéken dolgozó napszámosok a déli hat fillér ára kenyér mellé a greizlerosnál isszák meg a fél deci pálinkát is és így mindkét cikkért járó tizennégy fillér egy fiókba folyik be. És „kistájgorolják”. Erre más szót használni nem lehet.

A kis greizlerosnak ki kell vonulnia az „aranybányából”. Ez a legretentőbb helyzet, ami egy kereskedő életét méltán elkeserítheti. Ellehet képzelni, hogy egy évek óta egy helyhez szoktatott vevőközönség szerteszóródik és hűtlenné válik csak azért, mert a greizleros egy sarokkal odébb ment lakni? Ezt egy élettel fizette meg Kohn Izidor, aki ma reggel nyolc óra tájban, a kenyérvágó késsel olyan vágást ejtett a nyakán, hogy néhány perc múlva elvérzett.

A Boros Béni-tér 23. számú házban volt az üzlete a sajnálatraméltó embernek, aki tizennyolc esztendei küzdelem után ilyen tragikus módon menekült a reá váró küzdelemtől. Az üzlet, egy kisebb fajta vegyeskereskedés, elég jó menetelű volt. Kohn és a felesége kora reggeltől késő estig dolgoztak két tanuló segítségével. A környéken nagyon szerették a szorgalmas embereket, akik mindig jókedvűek, a vevőhöz nyájasak és előzékenyek voltak.

Minden rendben volt május elsejéig. Ez a nap volt Kohn Izidor legszomorubb napja. Tudára adta a házigazdája, hogy nem reflektál többé reá, miut lakóra, felmondotta a bolt bérletét. November elsején kellett volna költözködnie. Az üzletével szemben épülő Urmánczy-házak egyikében szemelt ki magának új helyiséget, de az említett naptól kezdve teljesen megváltozott az azelőtt fáradhatlan és jókedélyű ember.

Ingerlékeny, gyorsan felfortyanó idegbeteggé tette a tudat, hogy a régi helyiség elhagyásával elveszti vevőit, valóságos rögeszmévé fejlődött benne a teljes tönkrement gondolata s két hét óta annyira ideges és gyenge lett, hogy környezete jónak látta orvost hivatalni. Elhanyagolta az üzlet vezetését, nem törődött a boltba jövő vevőkkel és sokszor visszavonult az üzlet mellett lévő szobájába, ahol keserves sírásban tört ki, átkozva mindazokat, akik az ő romlását okozták. Végtelen lelki fájdalmat okozott a teljesen lesújtott embernek az, hogy épen azok részéről érte őt a halálosnak vélt csapás, akik igen közel állottak hozzá.

Nyolc nap óta teljesen felbomlott az idegrendszere. Felesége attól félt, hogy férje megőrül, annyira abnormális volt a viselkedése. Majd órákra teljesen magába zárkózottan félrevonult, majd a legkisebb, kívülről jött zajra óriási lármát csapott és ok nélkül perelni kezdett és az utóbbi napokban már emlegette, hogy üldözői elől kitérve, fölreáll az utból, — megöli magát.

Ma reggel be is váltotta az ígéretét, amelyet természetesen nem vettek komolyan s azt hitték, hogy az idegesség gyógyításával a rémlátások is megszűnnek és Kohn megszabadul az öngyilkosság gondolatától is. Ugyiszólván tanuk jelenlétében hajtotta végre retentő módon a véres tettet.

Reggel rendes időben nyitotta ki az üzletet, foglalatostkodott a boltban. Nyolc óra tájban megjelent egy Klein Mór nevű ember a boltban s ennek, úgy, mint mindenkinek, siránkozva panaszkolta el, hogy november elsején ki kell költöznie abból a helyiségből, melyben mostoha viszonyokkal emberfeletti erővel küzdve, egzisztenciát teremtett magának. Beszélgetés közben egyre fokozódott izgatottsága, majd bocsánatot kérve Kleintől, hirtelen bement az üzlet mellett lévő lakószobába, ahol senki sem tartózkodott.

Néhány perc múlva újra megjelent az üzletben. De ekkor már elkövete az öngyilkosságot. A kezében egy élesre fent kenyérvágó kést tartott, amelyvel átvágta a nyakát. A vágás nem volt valami mély és a vér vékony érben patakzott belőle. Klein vette észre, hogy a szerencsétlen ember, — akinek arca is elárulta, hogy agya teljesen megbomlott — öngyilkosságot követett el, odaugrott melléje, kicsavarta kezéből a kést és kötőszert keresésére ment.

Alig hagyta azonban magára a vérző embert, ez a kés után kapott és egy második hatalmas metszéssel úgy vágta át a nyakon lévő ereket, hogy eszméletlenül roskadt a földre és néhány perc múlva kiszáradt.

Azonnal értesítették a rendőrséget az öngyilkosságról és Szepekovszky Teofil rendőrhadnagy megjelent Posgay Lajos dr. főorvossal és Prohászka László dr. ügyeletes rendőrorvossal, akik azonban csak a beállott halált állapíthatták már meg. A hullát az izraelita temető halottas házába szállították.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

HIREK.

Bojkottált pap.

Súlyos vádak az óbudai református lelkész ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, július 5.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az óbudai református polgárokat néhány nap óta kínos szenzáció tartja izgatottságban.

A szenzáció központjában Haypál Benő, a kerület református lelkésze áll, aki ellen már huzamosabb idő óta hangoztatja a polgárság, hogy *erkölcsi élete nem kifogástalan*. Állítólag papi hivatása közben konfirmációk alkalmával fiatal leányokkal szemben oly meg nem engedhető módon viselkedett, amely felháborította a szülőket. Legutóbb pedig hír szerint egy budai tisztviselő feleségével szemben lépett fel sértő módon, akit napokig üldözött. Eddig senki sem mert konkrét váddal fellépni, de legutóbb 10—15-en is panaszkodtak ellene.

A hivek azzal tüntették ki megbotránkozásukat a lelkész ellen, hogy nem jártak el a templomba, nem vették el kezéből az urvacsorát és prédikációit nem hallgatták. Tegnap alig voltak tizenötven a templomban.

Haypált ennek következtében felszólította felettes hatósága: *adja be lemondását*, illetőleg kérje nyugdíjaztatását. Haypál egyelőre csak szabadság iránti kérelmét adta be és most egy budapesti szanatóriumban tartózkodik.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 6-án az időjárás: melegebb, éltétve csapadék, zivatarok.

— Gróf Károlyi Gyula-utca. A Kiskarika-utca lakosai utcájuk nevének megváltoztatását kérik Aradváros-törvényhatósági bizottságtól. Pogonyi Nándor kir. ügyész, kiskarika-utcai háztulajdonos indította meg a mozgalmat és holnap adják át a kérelmet tartalmazó ívet a polgármesternek. Az utca új nevével megakarják örökíteni azt a nagyrabecsülést, melylyel Arad közönsége adózik Károlyi Gyula gróf főispánnak, akinek hervadhatlan érdemei vannak Arad város fejlődése körül. Azért azt kérik, hogy a Kiskarika-utca nevet gróf Károlyi Gyula-utcára változtassa.

— György herceg üldözése. Belgrádból jelentik hivatalos szerb forrásból: Az utóbbi időben több osztrák és magyar lap majdnem minden nap különböző híreszteléseket közöl György herceg magántermészetű ügyeiről, amely híresztelések többnyire egy, a herceg iránt ellenséges és alsóbb rangú belgrádi lapból vannak véve és azután tendenciózusan kiszinezve. Felvagyunk hatalmazva mindezen híreszteléseket alaptalanoknak minősíteni és mértékadó helyről fel vagyunk hatalmazva kijelenteni, hogy a legutóbb elterjedt azon hír, amely arról szólt, hogy György herceg és az összeesküvők között konfliktus van, hogy az összeesküvők a herceg ellen akciót fejtenek ki és hogy a hadügyminiszter esetleges incidensek ellen intézkedéseket tesz, nem felel meg a valóságnak.

— **A függetlenségi és 48-as pártkör f. hó 6-án,** kedden este 8 órakor rendkívüli értekezletet tart, melyre a tárgy fontossága érdekében is a t. tagok teljes számban pontos megjelenésre kéretnek a 888-as vendéglőbe. Nagy Kálmán elnök.

— **Elhunyt egyetemi tanár.** Budapesti tudósítónk jelenti: Berger János volt egyetemi hit-tudományi tanár, az egyetem volt rektora, ma 68 éves korában Budapesten meghalt.

— **A Kossuth-szobor leleplezésének költségei.** Ma délután Lócs Rezső tanácsos elnöklésével a Kossuth-szobor leleplezését rendező szűkebb-körü bizottság ülést tartott, hogy a közgyűlés által kiküldött nagybizottságnak, illetve a törvényhatóságnak a szoborleleplezés ünnepélyére vonatkozó javaslatait megtegye. A bizottság, miután az ünnepély rendezésére, a vendégek fogadására, a város díszítésére, az idegenek elhelyezésére, a sajtóügyek ellátására alakított albizottságok jelentéseit meghallgatta, kimondotta, hogy a közgyűléstől körülbelül *tizenöt ezer* koronát kér az ünnepélyek költségeinek fedezésére.

— **Ötszáz házasság érvénytelenítése.** Brüsszelből táviratozzák: A lüttichi polgárok néhány nap óta nagy izgalomban vannak. Néhány évvel ezelőtt beválasztottak a városi tanácsba egy Ruffir nevű szocialistát, akit az anyakönyvvezetéssel bíztak meg. Most kiderült, hogy Ruffir nem belga, hanem porosz állampolgár, a belga törvények szerint pedig idegen állampolgár előtt nem köthető érvényes házasságok. Ruffir működése alatt ötszáz házasságot kötött. Ezeket a házasságokat most mind törvényteleneknek mondják ki.

— **Öngyilkos kincstári tiszt.** Petrozsényből jelentik: Tegnap délután itt Heyda Andor 22 éves kincstári bányatiszt halántékon lőtte magát és azonnal meghalt. Az uri családból származó tehetséges fiatal ember szerelmes volt egy petrozsényi polgár családból származó leányba, de szülei ellenezték a házasságot s ezért lett öngyilkossá. Két levelet hagyott hátra, egyet a leánynak és egyet egyik jó barátjának. A fiatal ember iránt általános a részvét.

— **A Zeppelin I. utja.** Biberakból táviratozzák: A Zeppelin I. tegnap éjjel röviddel 11 óra előtt kezdte meg Metzbe való utazását. Metzbe táviratozzák: A Zeppelin I. ma reggel 8 óra előtt érkezett ide. Leszállásánál a helyőrség katonái segítettek. Arra a hírre, hogy a léghajó le fog szállni, nagy tömeg verődött össze, mely zajosan tüntetett Zeppelin gróf mellett. Biberakból egész Metzig semmi baj nem történt a léghajóval. Schmerling őrnagy azt mondta, a léghajó legutóbbi utazása óta számos hasznos tapasztalattal gazdagodtak.

— **A vesztőhely megváltására.** Az aradi 13 vértanu kivégzési helyének megváltására a hatóságokhoz ujabban befolyt adományok: Eddig befolyt 30,888-49 K., Nagyszalontai járás főszolgabírája 94-50 K., Takácsi község 10— K., Adorjánháza község 13-82 K., Érmihályfalva előjárósága 30-60 K., Palánka község 10— K., Buziásfürdő község 16— K., Szinérszeg község 5-01 K., Strázsa község 5— K., Vágyszerdahely 5— K., Otósbánya község 26— K., Dégh község 10— K., Füzesgyarmati kaszinó 12-70 K., Borossebesi j. főszolgabíró 70-40 K., Borosjenői j. főszolgabíró 69-70 K., Bihari jegyzőség 30-50 K., Bihar község 20— K., Nagykaroly r. t. város 50— K., Endródi ipartestület 22-30 K., Allios község 17-60 K., Hódság község 2— K., Felsőmecenézsi község 30— K., Vaskoh j. főszolgabíró 15-40 K., Csorvás község 10— K., Vága község 10— K., Temesvári Hírlap szerkesztősége 20— K., Gilád község —90 K., Berényi Gedeon minorita lelkes 10— K., Battonya község 50— K., Szamosújvári főszolgabíró 78-80 K., VIII. Józsefvárosi kör Budapest 100— K., összesen: 31,734-72 K.

— **Hirtelen halál.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ulbrich Aurél államvasuti felügyelőt ma, kőbányai-uti hivatalos helyiségében halva találták meg. Halálát szívszélhűdés idézte elő.

— **Szódabikarbóna a rózsabokrétában.** Ungvári lapokban olvassuk a következő esetet: *Palágyi* Lajos, a miskolci szintársulat direktora, szalmaözevegének vidám óráiban eltöltött egy-egy kedélyes órát a híres ungvári pincékben is, ahol barátai társaságában pazar szertartások közepette (ezalatt a jóféle elemzősiak felszolgálása értendő) áldozni szokott Bacchus isten oltárán is. Ezek az áldozások azonban meg is szokták boszulni magukat. Utóbbi időben a mind gyakrabban ismétlődő kirándulások folytán a jó szerednyei és csertési borok egy kellemetlen szerrel komplikálódtak: — a szódabikarbónával. Ezt a savanyu, de hasznos szert a múltkor a pincében felejtette Palágyi direktor. A vendéglátó gazda azonban a világot sem türte volna, hogy valaki a bikarbónának nevezett patikapor láttára borainak minőségére illő következtetést vonhasson és ötletes módon szolgáltatta azt vissza boldogtalan tulajdonosának. „A tulsó partrol” c. darab első felvonásának a végén egy gyönyörű rózsabokrétát kapott a direktor, melynek a szarján ott fityegett — nem egy gyémánttal kirakott aranyóra, mint a színészek hittek — hanem a nagy gondnal becsomagolt doboz, mely a fatális szódabikarbónát rejtette magában.

— **Miért bíztak benne?** *Fehér* Ferenc lip-pai cigány nagybögdős elve: „megélek a jég hátán is”, ezuttal esődött mondott, mert nem válogatta meg az eszközöket és módot, hogy hogyan. A dolog ott kezdődik, hogy egyszerre nagyobb mennyiségű pénzre volt szüksége. Mit tehetett mást, fogta a nagybögdőjét, elmert *Kerekes* Vilmos korezmároshoz és kért kölcsön nyolcvannya koronát. *Kerekes* adott is neki, aminek fejében *Fehér* a bögdőjét zálogba hagyta nála. Másnap azonban már beállított ismét *Fehér* és azon ürügy alatt, hogy tanulni megy, *Kerekes*-től „visszakölcsönözte” a saját bögdőjét. *Kerekes* a legjobb hiszemben odaadta neki a bögdőt, de *Fehér* erre nem mutatkozott többé. Hasonló eset történt *Munyán* Viktorral, *Fehér* primásával is. Őt is megpumpolta *Fehér* negyven korona erejéig és azután bögdőjével együtt nyomtalanul eltűnt. A két hitelező feljelentésére a csendőrség elfogta a ravasz nagybögdőt, aki rideg cinizmussal mondta kihallgatása alkalmával, miszerint igaz, hogy kölcsön kért pénzt, de nem hajlandó azt visszaadni; miért bíztak benne annyira. *Fehér* ellen megindították az eljárást.

— **Egy nevezetes beadvány.** A borosjenői járásbíróshoz érkezett az alábbi mulatságos beadvány:

„Tekéns császár és királyi járásbíróshoz ur! Azon alázattal meglapatott lóra való nézvést, kinek érdekében az *Gábor* fiam az sitét tömlőben becsukodék vala, kit pengig ü nem cselekedett, mer' az kérdéses iccakát midőn is a fenntisztott lunak az elhozódása történt vóna, az *Gábor* fiam az ed's anyjuk beleegyezésével ippeg a palláson aluvék, már pedig t. cs. és kir. jbróság ur tejjes löhetetlenség, hogy valaki az palláson lovat lophassek. Igaz ugyan, hogy az *Gábor* fiam mult ószön egy kis juhcselékedetbe salólodék, arra is nagy bölcsen emlékezek, hogy egy kis apró marhasága vót, de hogy az *Gábor* fiamnak az föntisztott luhoz semmi köze... hisz élő embör Csira szomszéd, akit az napon házomnál mög is verék, mivel, hogy az feleségemné találódott... amire meg viszontlag ü nagybölcsen emlékezik. Az eránt esedezük tehát a t. cs. k. jb. urhoz, hogy az egy vessző alatt ide csatolt *Gábor* fiamat a két vessző alatti lunak gyanujából annál is inkább felmenteni méltóztasson, mer hogy mégis csak Istön ellen való vétök, ha valaki egy tiz pöngös lunak az érdekéből az sitét tömlőbe sany-lódjék és az kívánatos ószi trágya hordástól meg elmaradjék. Hát arra jár-é esső? Kelt mind fönt *Mányi* Ferenc s. k., az *Gábor* fiamnak természetös és hitös apja.

— **Elmetszette a nyakát.** Magyarádról megrendítő öngyilkosság híre érkezik. *Luka* Tódor magyarádi jómódu gazda átvágta a nyakát és az orvosok minden igyekezete dacára nem lehetett megmenteni az életnek. *Luka* néhány hónappal ezelőtt vagyonát egyik unokájára hagyta s emiatt rokonaival viszálykodás támadt. Ez annyira idegessé tette őt, hogy öngyilkossá lett.

— **Birtokcsere.** Aradon az elmúlt hét folyamán a következő birtokcserek történtek: *Andrényi* Gusztáv eladja az aradi 1228. sz. tjkvben felvett *Akác-utca* 1. sz. házat 6000 koronáért *Szemes* Lajos és *Imrének*. *Markovics* Simon és neje eladják az aradi 6622. sz. tjkvben felvett *Miklós-utca* 6. sz. házat 1000 koronáért *Margó* Angelának. — *Mossóty* István elad az aradi 7370. sz. tjkvben felvett háztelkekből 300-öt 650 koronáért *Bozó* István és nejének. — *Börcsök* Lajos és neje eladják az aradi 2518. sz. tjkvben felvett *Illés-utca* 70. sz. házat 3200 koronáért *Györöki* István és nejének. — *Schärer* János és neje eladják az aradi 6298. sz. tjkvben felvett *Erzsébetváros* *Választó-utca* 1a. sz. házat 11400 koronáért *Bujdosó* Pálnak. — *Wenzler* János és neje eladják az aradi 7109. sz. tjkvben felvett *Ilona-utca* 14. sz. házat 2800 koronáért *Geck* Jánosné sz. *Wittenberger* Gizellának. — *Vér* István és neje eladják az aradi 5970. sz. tjkvben felvett *Sárló-utca* 44. a. sz. házat 4600 koronáért *Scherer* Jánosné *Weisz* Teréziának. — *Novák* Despot és tulajdonos társai eladják az aradi 4459. és 4633. sz. tjkvekben felvett szántókat 2800 koronáért *Zsvojnov* Mladen és nejének. *Lukácsy* Lajos eladja az aradi 1364. sz. tjkvben felvett *Aranykő-utca* 4. sz. házat 3500 koronáért *Popovics* Dénes és nejének. — *Lukácsy* Lajos eladja az aradi 1342. sz. tjkvben felvett *Süveg-tér* 5. sz. házat 4500 koronáért *Szablóczky* Kálmánnak. — *Taraba* Sándor eladja az aradi 974. sz. tjkvben felvett *Zoltán-utca* 5. sz. házat és a telekkönyvileg még ki nem tüntetett *Erzsébet* királyné-köruti házat 3500 koronáért *Meisl* Sándor és *Adler* Dánielnek.

— **Feltalálók figyelmébe.** *Bárkány* S. hites szabadalmi ügyvivő (Budapest, VII. Rákóczi-ut 30) július hó 8-án csütörtökön Aradon a „Központi” szállodában ügyfeleket fogad és szabadalmi ügyekben díjtalan felvilágosítást ad. 5803

— **A Gambrinus éttermében** mindennap mozgófénykép. Unnep és vasárnap délelőtt, valamint minden csütörtökön este katonazene. Tisztelettel Kánya Géza. 1567

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek* és *Weisz*nál. 17

A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, ozoker-
betegségeknél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.
Természetes vasmentes savanyvíz.

Kapható savanyvízkereskedésekben vagy a Szinye-Lápóé
Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Budófrakpart 8.

TARKASÁGOK.

(A panaszkozó feleség.) A városligeti ten-nisz-pályán mostanában a következő kis családi história jár szájról-szájra: X. a mult évben, miután huszonhat esztendeig várta azt a merész lo-vagot, aki leányától megszabadítja, férjhez adta a nyelves és krakéler kisasszonyt. A leány egy na-pon kisirt szemekkel fut haza az édesapjához:

— Apám, engem megvert az uram! Meg-ütött, inzultált az a gazember! Szerezz nekem elégtételt, vagy azonnal elvállok tőle.

A családfő, ahogy meghallgatta a tényállást, éktelen haragra lobbant:

— Hogyan, az a gazember meg merte itni az én leányomat? — kiáltotta dühösen. — Várj csak, rögtön meg fogod kapni a teljes elégtételt!

E szavak után előkapta a sarokból a séta botját s alaposan elverte a könnyei ben uszó fiatal asszonyt.

— Így ni, — szolt aztán elégedetten. — Megmutattuk annak a brutális fráternek, hogy nem dugjuk zsebre az alávalóságát. Ha ő megverte az én leányomat, most én meg helyben hagytam az ő feleségét. Most legalább kvittek vagyunk.

(A félénk ló.) Egyik kávéház terraszán ma egy nagyobb társaság ült együtt. Két tartalékos tiszthelyettes is részt vett a beszélgetésben s így érthető, hogy az első tíz perc végén már mindenki katona élményeit beszélte el.

Az egyik ur a következőt mesélte:

— A kőszegi hadgyakorlaton magam is részt vettem. Pocsék egy gyakorlat volt. Semmi sem ment simán. A német császár is, királyunk is bosszankodott a tüzérség lassu mozdulatai miatt.

Az ellenség nyugodtan vonult előre s a magaslatokról sehol, egyetlen ágyú sem szolt bele a dologba. A tüzérség egyszerűen késett. Végre a király türelmetlenül fordult meg a nyeregben és rákiáltott egyik tisztre:

— Hol van a tüzérség?

A domb tövében akkor jött vágatva egy ágyú. Azt föl kellett volna vontatni a hegyre. A tüzérek ütötték-verték a lovakat ostorral, ostornyéllal. A hadnagy ordított, káromkodott, kardlappal ütötte a lovakat. Mindhiába. A lovak nem akartak huzni. Utoljára a hadnagy rákiáltott az ágyún ülő legényre, aki történetesen zsidó volt:

— Szállj le, te állat. Fogd meg a kantárszárát.

A legény leszállt, megfogta a kantárszárát s úgy huzta a lovat szájánál fogva. A ló meg sem mozdult. A király egyre izgatottabban nézte a dolgot s a fejét csóválta. A hadnagy kétségbeesetten állt a lovak előtt, próbálta huzni ő is. Nem ment.

Ebben a válságos pillanatban a zsidó katona megtörölte izzadtságától csurgó homlokát, egy nagyot sóhajtott, végignézte a szituációt, a lovakat, az ágyút, a királyt, a hadnagyot s aztán nagy kifakadva így szól:

— Hadnagy ur, menjen el innen. Hátha ez a ló magától ijedt meg?...

(Az állás, meg az ülés.) Ezt egy sokat kérvényező aradi ur mondotta el. A kereskedelemügyi miniszter előszobájában váraozik vagy harminc ember. Kihallgatásra szeretnének menni Kossuthhoz, de nem juthatnak be, mert Tormay Géza dr., a titkár, mindenkit ezzel fogad:

— Sziveskedjék helyet foglalni és egy kevéssé váraozni. Most nem lehet bemenni a kegyelmes urhoz: ülés van nála.

A sarokban két képviselő beszélget egy ismert finánckapacitással.

— Sajnálom ezt a Kossuthot — mondja az egyik — egy-kettőre nem lesz állása.

— Jó, jó — feleli a pénzember, — hogy nem lesz neki állása, azt még megbocsátom, de miért van annyi ülése?

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. I. Keller Lajos vármegyei aljegyző tud felvilágosítást adni.

Gyermekliga sorsjegyeinek huzása már megkezdődött és tart augusztus elsejéig. A nyereménytárgyakat augusztus 15-ig kell elvitetni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudóstás. —

Budapest, július 5.

Kevés kínálat, csekély vételkedv, 15 fillérrel olcsóbb árak.

As árak 50 kilónként számítva:

	Delü záriat	2 órai záriat
Tengeri 1909. júliusra	7.76—7.77	7.74—7.75
Tengeri 1910. májusra	6.96—6.97	7.03—7.04
Buza 1909. októberre	13.30—13.31	13.40—13.41
Buza 1910. áprílisa	13.65—13.66	13.75—13.76
Rozs októberre ...	9.70—9.71	9.80—9.81
Zab októberre ...	7.59—7.59	7.63—7.64

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde üzieltelen

NYÁRI SZINHÁZ.

Kedd, 1909. július hó 6-án:

Felhő Rózsi, a Szegedi Színház primadonnájának vendégfelleptével:

Tatárjárás.

Operette 3 felvonásban. Irta: Bakonyi Károly. Zenéjét: Gabor Andor verseire szerezte Kálmán Imre.

S Z E M É L Y E K:

Lohonyay	Várnay Jenő.	Wallerstein	Leövey Leó,
Treszka	Harmath J.	Gerő inézó	Faludi K.
Riza báróné	Wlassák V.	Bencze	Kulcsár L.
Imrédi	Mártonfi R.	Elemériné	Kun Irén.
Lórentey	Hunyady J.	Turi	Ladi-zlay J.
Mogyoróssy	Felhő Rózsi.	Suták	P nyé S.

Kezdete 8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. július 6-án, kedden:

1. Váratlan visszatérés. Bohózat. — 2. A másik. Dráma. — 3. Facipőgyártás. Természet után. — 4. Völégény, aki várat magára. B hózat. — 5. Egy boldogtalan regénye. — 6. Kanada Természet után. — 7. Dráma a Rivierán Életkép. — 8. Komikus nászéjszaka. Bohózat. — 9. Utazás a hold a. Látványosság.

Előadások este fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Naponta többször frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS SZAGÁTÓL mentesen

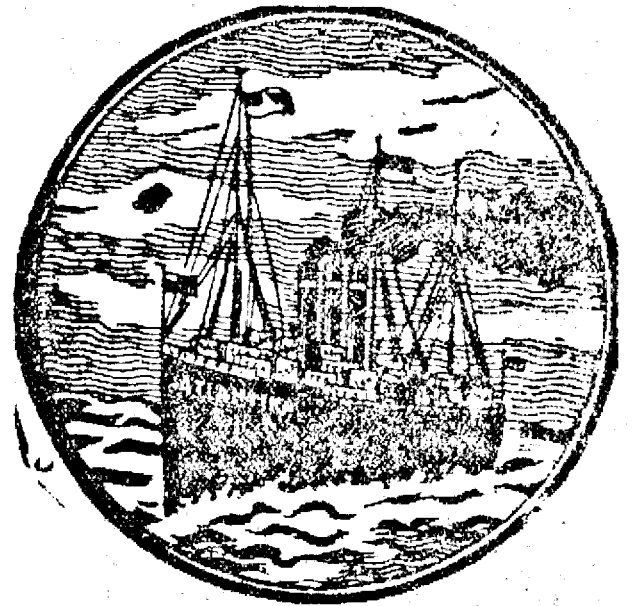
Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál

kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota. Városi és megyei telefon 609.

CONAN DOYLE

legujabb kötete most jelent meg!

Rejtelmes történetek.

Püze 4.—, vászonkötésben 6.—, bőrkötésben 7.—,

Utazási olvasmányoknak

80 filléres teljesen különálló füzetekben is kapható.

Rendelje meg! 2522

a BUDAPESTI HIRLAP kiadóhivatalánál.

Földbirtokra

előnyös kölcsönt kieszközöl elsőrangú fővárosi pénzüzetnél, Krausz, Budapest, Andrassy-ut 1. szám. 4812

Pénzt

1743

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-uta 8. sz. saját ház a fiók posta mellett.

ÉRTEBITÉS!

Van szerencsém a n. é. közön ég becses tudomására hozni, hogy a törvényszéki palotával szemben levő

Park-vendéglő

vezetését mai napon átvettem s a legfőbb törekvésem oda fog irányulni, hogy a n. é. közön ég becses pártfogását kérve részemre, szorgalmam által kiérdemeljem. **Kitűnő konyha, izletes meleg és hideg ételek**, a nap bármely szakában a legpontosabban lesz kiszolgálva. **Havi előfizetőket elfogadok**, ugyintén a legjobb minőségű italok, **bor és sör** a legirisebb minőségben kaphatók.

A n. é. közön ég becses pártfogásáért esedezik

Szalay János,

vendéglős. 2530

Vasárnap délután ZENE.

LOKOMOBILGÉP

használt, 10 HP. Clayton és Shuttleworth-féle gyártmány, jutányos ár mellett **eladó.**

Bővebb adatokkal szolgál Spärger Herman cég, Oravicán. 2583

Veszek

uraságoktól viselt nyári és téli férfiruhákat, utazó bundákat, háló, ebédő és más butorokat a legmagasabb áron veszek és eladok. — Kivánatra vagy levélbeli megíráásra házhoz is megyek.

Menczer Márton

Arad, Árpád-tér 5. sz. (Izr. templom-épület.) 2531

Kérem a cégre ügyelni!!

Lapkihordó-pár

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Értesítés!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közön ég s az aradi köz- és magántisztviselők szövetkezetének t. tagjait, hogy

Széchenyi-utca 1. sz. alatt húscsarnokomat

megnyitottam. 2582

Hús áraim a következők:

Marha-hús:	Kgr.
Szege	88
I. rendű leves hús	1.08
I. rendű peccsenye hús	1.12
Vesepeccsenye	1.40
Borju-hús:	Kgr.
Eleje	1.12
Hátulja	1.40
Sertés hús:	Egr.
Hús	1.44
Karaj s comb	1.52
Zsir v. háj	1.40
Kolbász	1.40

Amidőn a nagyérdemű közön ég és az aradi köz- és magántisztviselők szives jóindulatába magamat ajánlom, ígerek a pontos és lelkiismeretes kiszolgálást.

Teljes tisztelettel

Kiss László,

egyleti tag s üzlettulajdonos.

Telefon szám 151.

Nagy könyvkötészet.

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVNYOMDÁJA

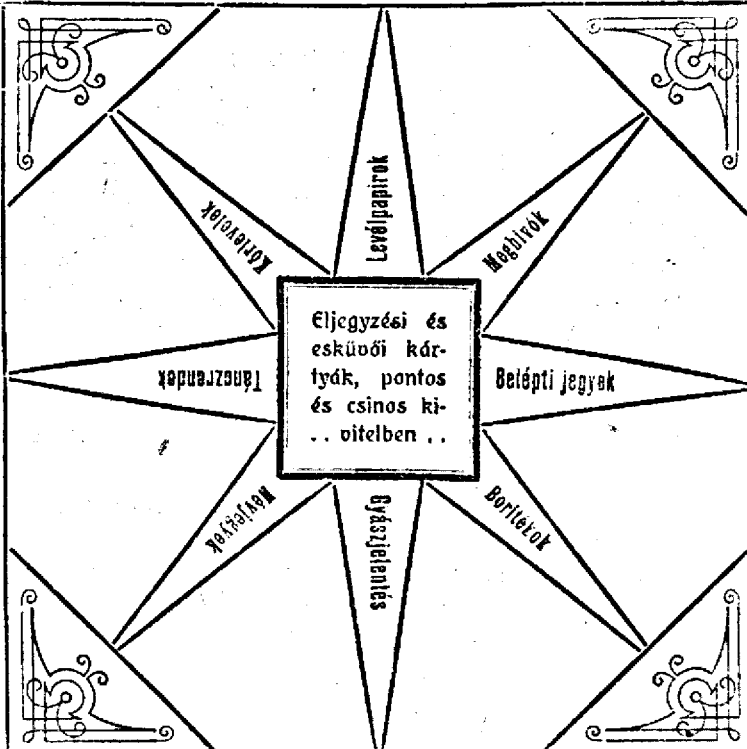
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Betűtömőde.

Ajánlja kitűnően berendezett és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően felszerelt

NYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatási munkák gyorsan, pontosan és a legmodernebb kivitelben jutányos árban készíttetnek el.

Eljegyzési és esküvői kártyák, pontos és csinos kiadókban ..

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legelterjedtebb vidéki politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Helyben:
1 évre . . . 24 korona.
1 óra . . . 2 korona.
Vidéken:
1 évre . . . 28 korona.
1 óra . . . 2 kor. 40 f.
Szerkesztőségi telefon 357.
Kiadóhivatali „ 151.

Kramarovich József

bőrönd- és bőrdíszműáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG TÉR 3. SZ.

Saját készítményű bőröndök mindenféle kivitelben, úgy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák dus választékban. Javításokat jutányos áron eszközölöm.

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstműveket kiváltak és veszek. Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Gazdasszonynak

ajánlkozik tisztességes fiatal nő, magányos öreg urhoz, esetleg vidékre, ki a háztartás összes teendőiben tökéletes jártassággal bír. Cim a kiadóhivatalban. 2570

Kereskedelmi iskolai vizsgára

előkészíteni keres 4 középiskolát végzett intelligens fiatalember hozzáértő erőt. Leveleket „Lelkiismeretes” címen a kiadóba kérek. 2568

Német nevelőnő

kitűnő bizonyítványokkal a háziasszony kisegítésére, vagy 6 éven felüli gyermekek mellé állást keres. Ajánlatokat „Nevelőnő” jellegével a kiadóhivatal továbbítja. 2577

Használt üres horodók

megvételre kerestetnek. Cim a kiadóhivatalban. 2578

Nyolcadik

realista helyben vagy vidékre korrepetitornak ajánlkozik. Cim a kiadóban. 2579

Kerestetik

á belvárosban, lehetőleg a Szabadság-tér, Andrassy ut, József főherceg uton avagy a közvetlenül nyíló utcák valamelyikében egy 2-3 szobás lakás egyesületi helyiség céljaira. Sürgős ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek „Egyesület” jellegére. 2580

Úri lakás kiadó.

Gróf Apponyi Albert-körút 1. sz. magas földszintes lakás, mely áll: 6 szobából, fürdőszobából, üveg-folyosóból és mellékhelyiségekből, áthelyezés végett azonnal kiadó. Bővebbet Rubins ein Mór szállító irodájában, Minorita-pa'ota. Ugyanott kerestetik egy 6 vagy 7-ik osztályt végzett instruktor gymnasista. 2584

Egy terem

ujjonnan átalakítva bárminemű célra azonnal kiadó Boczkó-utca 8. sz. 2470

Sarok szatócsüzlet,

mely 50 éve áll fenn, italmérés és dohányrusitással más vállalat miatt átad. Cim a kiadóhivatalban. 2492

Megjelentek

és Ingusz I. és Fia cég **kölcsöntárában** kaphatók: Szomaházy: *Méltóságos asszony lovagjai, Conan Doyle Rejtélyes történetek, Egy munkásleány gyermekkorá* Bebel A. előszavával, Lovik: *A una corda.* 173

Sürgősen eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Há'ász-utca) 45. sz. 2551

Mérlegképes

könyvelő, vagy könyvelőnő, ki a levelezésben is jártas kerestetik Wojtek és Weisznál Arad 2564

Kis Ernő-u. 4. számú ház

szabad kézből eladó. Bővebbet Lahner György-u. 8. sz. alatt. 2560

Gyakornokot

vagy fiatal hivatalnokot keresek faüzletem részére. Vas József Uj-arad. 2556

Tanuló és fizetőlányok

fehérmű varráshoz felvétetnek Deák Ferenc-utca 36, ajtó 16 alatt. 2541

Egy jéforgalmu fodrászüzlet

azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2471

Nagy elegáns koffer eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

Fiatal komoly leány

ki már alkalmazva volt, jó írással irodába vagy pénztárba ajánlkozik. Cim a kiadóba. 2585

Ujdonságok kölcsönzésre!

Lux: A una corda, Lovik: Ván dornadár, Szikra: Hét szilvafa, Gárdonyi: Erősebb a halálnál, Szomaházy: Kaposi Mártha, Gyergyóvári hadjárat, 120 éves asszony, Siklósi Loew, Fodor: Napoleon, Herczeg: Szerelmesek, kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárban Aradon. 262

Fényképezési cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképezési lencsék bármely minőségben, s az összes fényképezési kellékek és ujdonságok rendkívül előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképezési cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és ujdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos.

Műhelye és kész áru raktára: Kazinczy-utca I. (Polgári fuiskolaival szemben.)

A m. kir. jószágigazgatóságtól.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet a következő építkezési és javítási munkálatokra, mely versenyárgyalás Aradon, a jószágigazgatóságnál az alább elősorolt napokon és sorrendben fog megtartatni.

Megnevezés	Vármegye	Kincstár által engedélyezett összeg		Hitelösszeg fizetési és igaz. nap-szám		Megjegyzés	
		K.	f.	K.	f.		
I. 1909. Julius hó 27. napján d. e. 10 órakor a következő községekben fekvő épületekre:							
Nagykamaráson iskola kibővítése	Aradmegye	6832	50	—	—	A kézi és igás nap-számok természetben lesznek kiszolgáltatva.	
Csanádpalotán rkath templom tatarozása	Csanádmegye	3805	20	235	05		
Okéren róm. kath. templom tatarozása	Bács-Bodrogm.	1506	36	100	68		
Ószivácson r. kath. lelkészlak javítása	"	778	60	60	45		
Óppován r. kath. lelkészlak javítása	Torontálmegye	1405	35	56	49		
II. 1909. Julius 28. napján d. e. 10 órakor							
Lugoson rkath. templom javítása	Krassó-Szörény	1795	49	—	—		
Facsaton rkath. lelkészlak javítása	" "	3748	87	238	16		
Mehádián rkath. lelkészlak javítása	" "	1082	86	89	94		
Majláthfalván II. óvoda építése	Temesvármegye	17856	24	—	—		
Felsőmuzslyán régi óvoda helyreállítása	Torontálmegye	2190	98	—	—		

Az írásbeli zárt ajánlati versenyárgyalás Aradon a kir. jószágigazgatóság hivatalos helyiségében fent jelzett napokon és órában fog megtartatni, mely időpontig a zárt írásbeli ajánlatok ugyanott adandók be. — Ajánlat minden egyes munkára külön-külön teendő.

Az ajánlattevő tartozik az általa megajánlott összeg 5%-át készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirokban, valamely kir. adóhivatali pénztárnál jelen hirdetmény számára való hivatkozással bánatpénz gyanánt befizetni, és arról szóló nyugtát ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó, továbbá ki-tüntetendő lesz az is, hogy az ajánlatban lévő százalékos engedmény a kegyuri épületeknél a hitközséget terhelő váltság összegre is vonatkozik.

A tervművelet, valamint az általános és részletes feltételek Aradon a kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt (d. e. 8—2 óráig) megtekinthetők.

Az elkészett, vagy utóajánlatok, valamint táviratilag bejelentett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A beadott ajánlatok azonnal bizottságilag felbontatnak, mely eljárásnál ajánlattevők, vagy igazolt képviselői jelen lehetnek és ajánlattevők ajánlataikért 30 napig kötelezettségben maradnak.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, azok összegére való tekintet nélkül szabadon választhasson.

Arad, 1909. évi július hó 1-én.

M. kir. államjóságigazgató úg.